

JAARVERSLAG 2020

STICHTING MUSEUM
SLOT LOEVESTEIN

WOORD VOORAF	4
BESTUURSVERSLAG	6
1. Beleid	6
2. Doelstellingen en resultaten	7
3. Financiën	10
4. Toekomstvisie en continuïteit	14
5. Samenwerkingspartners en financiers	19
6. Gedragscodes	20
ACTIVITEITENVERSLAG	23
1. Museum	23
2. Educatie	25
3. Wetenschap en onderzoek	26
4. Publieksactiviteiten	27
5. Evenementen	28
GEBOUWEN EN TERREINEN	29
1. Onderhoud en grootonderhoud	29
2. Groenbeheer	30
3. Investerings	30
4. Duurzaamheid	30
ORGANISATIE	31
1. Personeel	31
2. Vrijwilligers	32
3. Veiligheid	32
4. Marketing en Communicatie	32
CULTUREEL ONDERNEMERSCHAP	33
1. Horeca	33
2. Zakelijke activiteiten	33
VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	35
SLOTWOORD EN VASTSTELLING JAARVERSLAG	37

JAARREKENING 2020	38
Balans per 31 december 2020 (na resultaatbestemming)	39
Categoriale exploitatierekening over 2020	40
Categoriale exploitatierekening over 2020 verdeeld naar functies	44
Kasstroomoverzicht	47
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	48
Toelichting op de balans per 31 december 2020	53
Toelichting op de categoriale exploitatierekening over 2020	59
Overige gegevens.....	66
Bijlagen	71
Bijlage 1: Samenstelling directie, bestuur en Raad van Toezicht	72
Bijlage 2: Organogram Loevestein 2020	73

WOORD VOORAF

Veel jaarverslagen zullen dit jaar beginnen met hoe anders dan verwacht en gepland het jaar is verlopen. Volgens Minister-president Rutte was op 20 maart 2020 al duidelijk dat we ons in "de grootste crisis in vreedstijd" sinds de Tweede Wereldoorlog bevinden. Minister-president Rutte en Z.M. Koning Willem-Alexander spraken afzonderlijk het land toe via radio en televisie. Het was de eerste keer sinds de oliecrisis van 1973 dat dit gebeurde. Terugkijkend is het bijna onvoorstelbaar hoe 'gewoon' de crisis is geworden en we ons wisten aan te passen, ondanks alle verdriet, ziekte en ongemak. Een crisis die niet alleen een regio of Nederland raakt, maar de hele globe omvat.

Hoewel er ook altijd sectoren zijn die profiteren van de crisis zijn de gevolgen voor de erfgoed- en museale sector bijzonder waar. Loevestein heeft de afgelopen jaren een diverse financieringsmix gerealiseerd om zich juist tegen tegenvallers te kunnen wapenen. Maar alle onderdelen werden even hard geraakt.

Het personeel schepte er moed uit dat Loevestein in de geschiedenis veel zware tijden heeft beleefd en ondanks alles voort bestaat. Toen in de zomermaanden onder strikte beperkingen het weer mogelijk was om Loevestein te bezoeken genoten ook de bezoekers van het contact met deze authentieke erfgoedlocatie en de ruimte in en om de vesting. Tot de volgende lockdown. Ondanks alles zijn medewerkers en vrijwilligers in het geheel altijd zeer betrokken en flexibel gebleven terwijl het individu het af en toe ook wel zwaar had en het als spannend ervaren heeft. Ze hebben zich weer als het kloppende hart van Loevestein bewezen.

Een crisis biedt altijd ook de mogelijkheid om er sterker uit voort te komen. En dat is precies waar Loevestein aan gewerkt heeft. Steeds was het noodzakelijk om 'om te denken', oplossingen te zoeken, te doen wat wél kan. Het grootonderhoud was tijdig voor de heropening af, kantoren en vergaderruimten zijn gerenoveerd, onderzoeken zijn verricht, digitale mogelijkheden zijn benut, horeca-concepten zijn telkens weer aangepast, een bijzondere expositie is gerealiseerd, er is gereorganiseerd en werkprocessen zijn verbeterd en gestandaardiseerd, automatisering van de sales-afdeling is gerealiseerd en er zijn plannen voor de toekomst opgesteld. Dit is maar een greep uit het ambitieuze 'Twintigpuntenplan voor Twintig-twintig' waarvan we, ondanks corona, vele resultaten hebben behaald. Dat maakt mij als Loevesteiner en directeur trots op deze organisatie.

Het afgelopen jaar is een belangrijk overgangsjaar geweest naar de nieuwe beleidsperiode. Loevestein is als rijks gesubsidieerde instelling opgenomen in de erfgoedwet en heeft een duidelijk en coherent beleidsplan voor de periode 2021-2024 voorgelegd, nauw aansluitend aan het Ambitieplan 2030 uit 2019. En Loevestein wil ook na de crisis graag vooruit en werken aan de missie en visie, bouwen aan de toekomst. Dat dit ook kan heeft voornamelijk met twee zaken te maken.

Ten eerste is het rijksmuseum een gezonde organisatie en kon tegen een stoot. Gelukkig weet Loevestein zich gedragen door veel partijen.

Ten tweede heeft Loevestein een bijdrage uit het steunpakket van OCW mogen ontvangen, waardoor de schade beperkt is gebleven. Daarmee bewees de minister haar verantwoordelijkheid voor Loevestein te nemen. We zijn hiervoor erkentelijk en hebben er zelf alles aan gedaan om het negatieve resultaat zo klein mogelijk te houden.

Het is in internationale context ook een voorrecht om in Nederland deze steun te ervaren. Tegelijkertijd biedt Loevestein aan zijn bezoekers een leerzame en onvergetelijke ervaring. We maken het erfgoed beleefbaar en duiden de Nederlandse geschiedenis en identiteit, waarbij we aanzetten tot het nadenken over vrede, vrijheid, en het belang van internationaal en persoonlijk recht. Zeker in het komende jaren is dit door de crisis relevanter geworden en weten we dat meer te waarderen.

Ed Dumrese
Directeur-Bestuurder

BESTUURSVERSLAG

1. BELEID

Loevestein vervult een bijzondere rol in het museale en erfgoedlandschap. In de beleidsperiode van 2017-2020 is de nadruk om de betekenis voor de Nederlandse identiteit gelegd. Dat geeft de titel van het plan ook duidelijk weer, *Wij zijn Loevestein*. Daarbij is vanuit de belangrijke waarde van vrijheid voor Nederland uitgegaan. Hoewel 2020 het jaar is waarin we vooral stil staan bij 75 jaar bevrijding is de aandacht voor vrijheid veel ouder en gaat onder andere ook terug tot de 80-jarige oorlog en de onafhankelijkheid van Nederland. Loevestein ziet het begrip in relatie tot de staatskundige ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling over de vele eeuwen. De vesting Loevestein is als nationaal-historisch icoon en belangrijke erfgoedlocatie, de plaats om in aanraking te komen met dat verleden en bewust te worden van de geschiedenis en de betekenis voor de waarden en identiteit van Nederland. Het kasteel is rijk aan verhalen welke toegankelijk en ervaarbaar worden.

Het jaar 2020 is in zekere zin een overgangsjaar, maar tegelijk is ook de continuïteit goed herkenbaar. Na de kernwaardendiscussie in de aanloop tot de beleidsperiode 2017-2020 is in 2019 door de directeurswissel opnieuw de positionering tegen het licht gehouden. Na interne gesprekken met personeel en management, een brede verkennende ronde en consulteringen van het culturele veld is een nieuw ambitieplan vastgesteld voor 2030. Dit is de stip aan de horizon voor toekomstige beleidsplannen.

In maart 2020 is de vernieuwde missie en visie voor Loevestein vastgesteld:

Missie:

We willen het erfgoed van Loevestein behouden en beleefbaar maken om bij te dragen aan een vrije en vreedzame samenleving, waarin we respectvol met elkaar en de wereld omgaan.

Visie:

Vanuit de erfenis van Loevestein duiden we de Nederlandse staat en identiteit, waarbij we aanzetten tot het nadenken over vrede, vrijheid en het belang van internationaal en persoonlijk recht.

Dit vormt de leidraad voor de toekomst. Loevestein maakt daarmee duidelijke keuzes en zoekt de maatschappelijke relevantie. De hele vesting en de omgeving worden integraal betrokken bij de museale functie. Met deze ontwikkeling definieert Loevestein de eigen niche. In 2020 is daarom uitvoerig aandacht besteed aan de concretisering en invulling van de herpositionering bij het opstellen van het beleidsplan 2021 – 2024.

Met deze veranderingen wil Loevestein nadrukkelijk nieuwe doelgroepen bereiken. Diversifiëring en internationalisering zijn speerpunten waarvoor eerste stappen zijn gezet. Zo is er onder andere een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd en een project op het gebied van toerisme en recreatie uitgevoerd. Educatie en evenementen zijn andere instrumenten welke in 2020 veel aandacht hebben gekregen.

2. DOELSTELLINGEN EN RESULTATEN

Kern van het jaarplan 2020 was het 'Twintig-puntenplan voor twintig-twintig'. Hierin zijn een twintigtal ambitieuze doelen opgesteld, welke aansluiten op de ambities zoals geformuleerd in het ambitieplan 2030 en een grote stap in deze richting betekenen. Hiermee wordt de daad bij het woord gevoegd en betekent dit een sterke opmaat richting de komende beleidsperiode. Ondanks corona is toch een grootdeel van deze punten gerealiseerd. Hieronder een overzicht van de verschillende punten, welke verderop in het verslag nader toegelicht worden.

2.1 Openingstijden

Rijksmuseum Loevestein wil zich sterker museaal positioneren. Vanuit de visie, dat je als rijksmuseum voor je publiek 'altijd' bezoekbaar moet zijn en dat de bezoekerstijden vereenvoudigd moeten worden is ervoor gekozen om alleen met een laag- en een hoogseizoen te werken, maar dat het kasteel (behalve op kerst en oud-&nieuwjaarsdag) geopend moet zijn. Loevestein heeft zich vast voorgenomen om het hoogseizoen altijd op 22 maart te starten (de dag van de ontsnapping van Hugo de Groot) en te sluiten op 30 oktober (de dag van zijn bijzetting in Delft). Alle operationele, personele en communicatieve aanpassingen daarvoor zijn gedaan. Behalve in de lockdownperioden is dat ook zo uitgevoerd. Alleen de avondopenstelling is uit kostenoverwegingen ingekort in samenhang met de pandemie.

2.2 Afsluiting vesting

De hele vesting krijgt een integrale museale functie en wordt de komende jaren sterk ontwikkeld. Daardoor is een bezoek niet meer gratis mogelijk. Deze afsluiting is gerealiseerd. Om recreanten tegemoet te komen is in de zomermaanden een vrij toegankelijke verkooppunten ingericht. In de coronaperiode was de afsluiting een absolute voorwaarde voor de beheersing van de bezoekersstromen en *crowd control*. Deze maatregel heeft goed gewerkt en tot spreiding van bezoekers en beperking van de piekmomenten geleid.

2.3 Receptie

Loevestein had nog geen receptie. Door de afsluiting van de vesting en ter gastvrijheid was een receptie wel zeer wenselijk. Deze is speciaal ontworpen en tijdig voor de heropening in de zomer gerealiseerd.

2.4 Winkel

De winkelruimte moest verkleind worden en het assortiment werd verdeeld over de receptie en de taveerne. Het assortiment is kritisch beoordeeld op marges, maar door de coronacrisis is de winkelruimte nagenoeg opgeheven om de doorstroom te bevorderen. Ondertussen werd wel nagedacht over de verdere branding van de attributen en herinrichting in de toekomst.

2.5 Taveerne

Begin 2020 werd een concept ontwikkeld dat van bediening aan tafel en een eenvoudige keuken uit ging. Door de pandemie is het concept volledig aangepast op een éénrichtings-verkeer to-go-verkooppunt, mits überhaupt toegestaan was om deze te openen. De bezoekers hadden op ruimte afstand in de buitenruimte de mogelijkheden om de afhaalproducten te nuttigen.

2.6 Suite & Breakfast

In het kader van het ontvlechten van activiteiten is het gebouw van het officierslogement uitsluitend gereserveerd voor de Suite & Breakfast. Interne processen zijn vereenvoudigd en gestroomlijnd. Gedurende de lockdown was de Suite & Breakfast gesloten, maar in de zomermaanden wisten veel bezoekers Loevestein te vinden. De ligging in de natuur met veel buitenruimte was een voordeel. Tevens heeft het drukken van de kosten en daarmee de prijzen ook een positief effect gehad.

2.7 Vergaderlocatie

Consequent gevolg van de ontvlechting was, dat de vergaderlocaties in het officierslogement verloren gingen. In de plaats daarvan zijn twee prachtige vergaderruimten door Renate Vos Product Design ontworpen en gerealiseerd. Hierin zijn moderne faciliteiten in een authentieke omgeving aanwezig. Door de lockdown is van de verhuurmogelijkheden nog nauwelijks gebruik gemaakt, maar Loevestein staat in de startblokken om deze na de crisis in de markt te zetten.

2.8 Signing

De vesting Loevestein kan voor nieuwe bezoekers overweldigend zijn. Om de bewegwijzering te verbeteren is er onderzoek gedaan naar een passende mogelijkheid in de sfeer van militaire geschiedenis van de Hollandse Waterlinie. In 2021 zal de realisatie daarvan plaatsvinden.

2.9 Herinrichting soldatenhuisjes

Het streven is om de expositie in de soldatenhuisjes om te vormen naar een *interpretative experience* (interactief informatief-parcours), waardoor de bezoeker beter in ruimte, tijd en context gesitueerd wordt. Er is een concept hiervoor ontwikkeld, dat wordt door het nieuwe Hoofd Museale Zaken herzien in aanloop naar de herinrichting van de museale ruimtes.

2.10 Wisseltentoonstelling

Loevestein beoogde twee actuele ontwikkelingen met het erfgoed te verbinden. De nominatie als Werelderfgoed en de viering van 75 jaar bevrijding kwam heel mooi bijeen in het onderwerp 'bescherming van cultureel erfgoed tijdens gewapende conflicten'. Loevestein heeft in de Tweede Wereldoorlog als een belangrijke schuilplaats voor kunstobjecten en archieven voor veel instellingen gediend. Ondanks de coronacrisis is de tijdelijke expositie Cultuur onder Vuur door de gastconservator Andrea Kieskamp gerealiseerd. In de aanloop hiertoe is veel onderzoek verricht, dat ook in 2021 een vervolg zal krijgen. De samenwerking met verschillende partners zoals UNESCO Nederland, Nationaal Archief, Openluchtmuseum, de RCE en Blue Shield Nederland was ondanks de moeilijke omstandigheden zeer prettig en voortvarend. Helaas is door de coronacrisis de tijd dat de expositie bezoekerbaar was beperkt geweest. Wel heeft deze nieuwe bezoekers met specifiek interesse in de bescherming van erfgoed en WOII getrokken.

2.11 Herinrichting kasteel

Er is een duidelijke keus gemaakt om het kasteel uitsluitend voor museale activiteiten te reserveren. Daarnaast kiest Loevestein ervoor om alles integraal te ontwikkelen en in samenhang van elkaar te zien. In 2020 is een begin gemaakt in visievorming over de inrichting van het kasteel en de verhouding tot de omliggende gebouwen en terreinen. Uitgangspunt daarbij is dat de authentieke beleving (historische sensatie) van de locatie versterkt wordt en tegelijkertijd een hoge mate van maatschappelijke relevantie bereikt wordt.

2.12 Werkplekken

Om de lockdown periode zo goed mogelijk te benutten is sneller en uitvoeriger onderhoud gepleegd in de verschillende kantoren (Commandeursgebouw en Blok F) en nieuwe werkplekken gerealiseerd bij de receptie. Er is geschilderd, nieuwe vloerbedekkingen gelegd en nieuw meubilair aangeschaft. Tevens heeft een herverdeling plaatsgevonden passend bij de geoptimaliseerde werkprocessen.

2.13 Kindervesting /-stormbaan

Loevestein is al jaren een zeer geliefd 'kids-proof' museum. Om de beleving te versterken en ook hier de militaire geschiedenis zichtbaar te maken is ervoor gekozen om in plaats van de bestaande moestuin een kinderstormbaan te realiseren. De procedure van de vergunningverlening heeft door verschillende redenen langer geduurd dan verwacht, maar inmiddels is een vergunning afgegeven en zal het plan alsnog begin 2021 gerealiseerd worden.

2.14 Depot

Loevestein is trots op zijn in situ (archeologische) collectie. Voor alle herinrichtingsplannen en beter beheer en behoud is een renovatie en uitbreiding van de bestaande ruimte wenselijk. Eerste eenvoudige verbeteringen zijn gerealiseerd en verkennende gesprekken voor verdere ontwikkeling hebben plaatsgevonden.

2.15 Masterplan gebouwen en terreinen

Om de doelstelling in het ambitieplan 2030 te behalen en tot een masterplan te komen is gewerkt aan een haalbaarheidsstudie. Loevestein was trekker van de toeristisch-recreatieve doorontwikkeling van het Munnikenland. Deze werd gefinancierd door de Pact van Loevestein, de gemeenten Zaltbommel, Gorinchem en Altena en het Regionale Investeringsfonds (RIF). Het rapport is in juni 2020 opgeleverd en na de zomer met verschillende stakeholders besproken. Het is een belangrijk stuk als opmaat voor het masterplan en was de basis voor de toekenning van de projectfiche bij de RegioDeal Rivierenland. Het onderzoek is door de bureaus Witteveen+Bos, Eelerwoud en TPHAG uitgevoerd.

2.16 Vervoer en mobiliteit

Historisch en militair-strategisch is Loevestein bewust afgelegen op een allodium tussen Maas en Waal gesitueerd. Echter maakt dat de toegankelijk moeilijk. Over de komende jaren zal de bereikbaarheid via land en water een belangrijk aandachtspunt blijven. In 2020 is met de provincie hierover een gesprek gevoerd en wordt gezien welke mogelijkheden de gunning van de concessierechten in de toekomst kan betekenen. Tevens waren er een verkennend gesprek met vervoerders en is het een terugkerend onderwerp met de gemeenten en binnen het V3H en daarbuiten.

2.17 Werkprocessen en personeel

In 2020 is 'ontvlechten, standaardiseren en automatiseren' een vast mantra geworden. De interne procedures zijn verder ontwikkeld en werkprocessen gestroomlijnd. Daarvoor zijn taken afgebakend en verantwoordelijkheden helder omschreven. In een nieuw opgesteld Loevestein-Handboek is de informatie toegankelijk gebundeld. Dit schept duidelijkheid en zorgt voor efficiëntie. Eveneens is een begin gemaakt met betere productontwikkeling.

2.18 Horeca

In 2020 was Loevestein van plan om het horecapersoneel dichter bij de organisatie te halen en verschillen tussen het museumbedrijf en het horecabedrijf te verkleinen. Door de coronacrisis is dat niet mogelijk geweest. Wel heeft het juridische vooronderzoek plaatsgevonden en staat Loevestein in de startblokken om dit na de crisis alsnog te realiseren. Wel zal er een flexibele schil altijd blijven.

2.19 Duurzaamheid

Loevestein was (agenda)lid van de werkgroep verduurzaming van de Kring van Rijksmusea. Ondanks de zeer uitdagende historische gebouwen is Loevestein een pionier op dit gebied. Ondertussen heeft Loevestein onderzocht hoe ook de laatste gebouwen (Blok C) aan de warmtewisselaar aangesloten kunnen worden. Loevestein is de trotse drager van het Green Key Gold-label.

2.20 ICT

In samenhang met optimalisering werkprocessen, herverdeling werkplekken, ontvlechting en standaardisering is een goede ICT-ondersteuning zeer wenselijk. Gelukkig had Loevestein net voor de crisis de introductie van Office365 afgerond, waardoor bij begin van de crisis snel online thuisgewerkt kon worden.

3. FINANCIËN

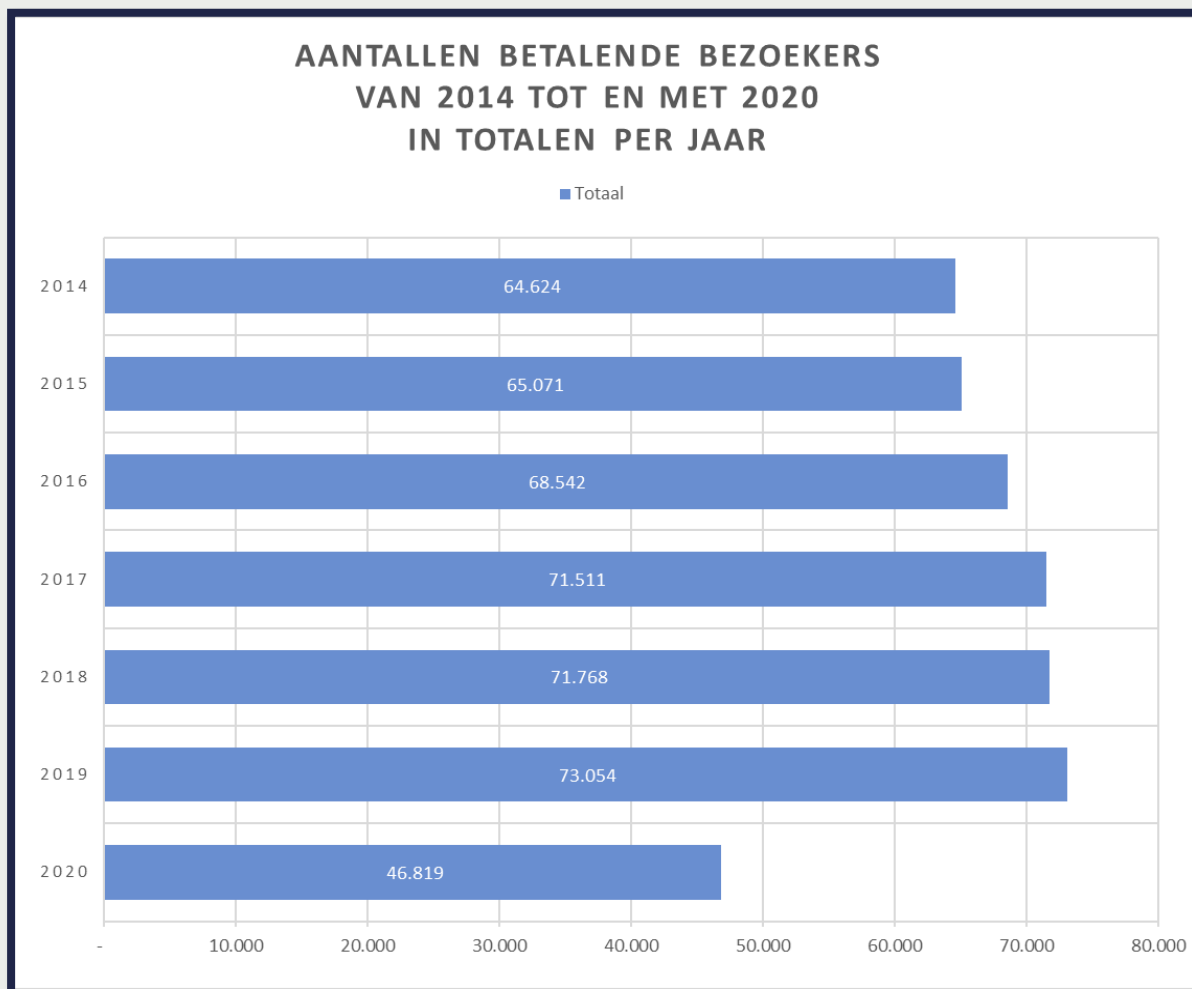
3.1 Inkomsten

Het museum betreft inkomsten uit vier onderdelen. Naast reguliere en incidentele subsidies worden eigen inkomsten gegenereerd uit de museale activiteiten zoals kaartverkoop en de inkomsten uit het museumcafé, de museumwinkel, de museale evenementen, rondleidingen en kinderfeestjes. Daarnaast zijn er de indirecte inkomsten uit de commerciële activiteiten van de horeca-exploitatie, trouwplechtigheden, foto- en filmopnames en overnachtingen. De Real life game (Game 'Loevestein bezet') is dit jaar helaas nauwelijks uitgevoerd. Als laatste gelden uit fondsen- en sponsorwervingsactiviteiten ten behoeve van nieuwe presentaties en programmering. Hiervoor is in 2020 een extra inspanning verricht en de samenwerking met Van Dooren Advies aangegaan, zodat de doelstelling voor het Hugo de Grootjaar in 2021 behaald kunnen worden.

Drie van de vier gemeenten in de Vestingdriehoek ondersteunen Loevestein jaarlijks met een vaste bijdrage. De gemeente Zaltbommel € 50.000, Gorinchem en Woudrichem elk € 10.000. In totaal een bedrag van € 70.000 voor een periode van vier jaar (2017-2020). Loevestein heeft ook voor de periode daarna beroep gedaan op de omliggende gemeenten om de icoon- en trekpleisterfunctie voor de regio te kunnen blijven vervullen. De vooruitzichten, dat alle drie gemeenten weer bijdragen in de jaren vanaf 2021 zijn gunstig en voor Loevestein van wezenlijk belang.

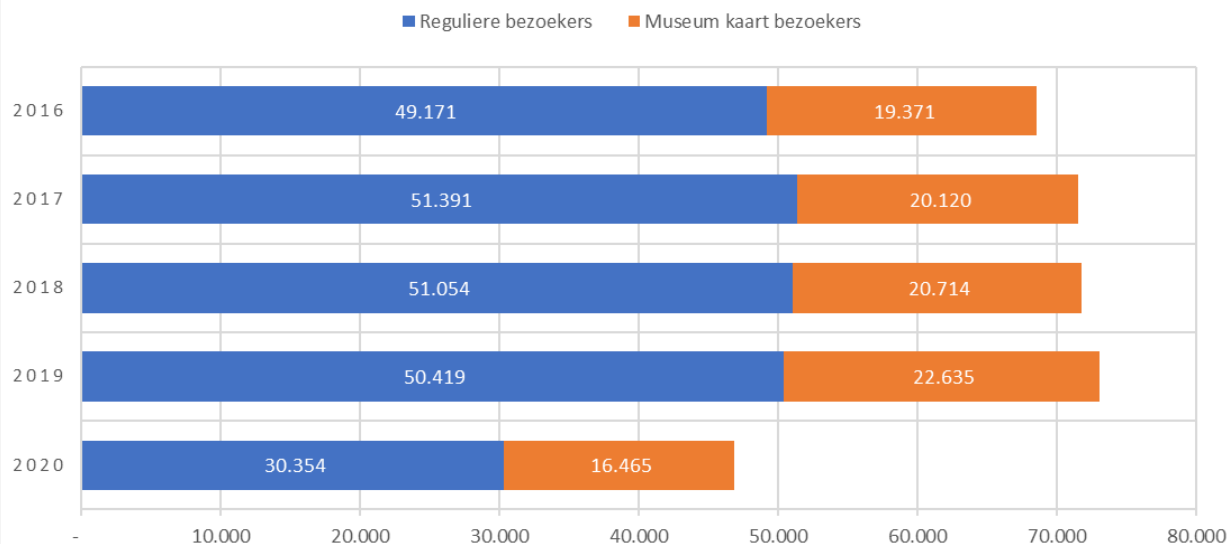
Voor Loevestein is het van belang om ook meer eigen inkomsten te genereren door de werkprocessen nog beter te organiseren en waar mogelijk de marges te verhogen. Bovendien moet Loevestein haar activiteiten beter in de markt gaan zetten. De binding en deskundigheidsbevordering van het personeel zijn van wezenlijk belang op het enthousiasme en daarmee de continuïteit en resultaten van de organisatie.

Ondanks het onzekere en wisselvallige coronajaar 2020 heeft Loevestein 46.819 bezoekers mogen ontvangen. Dat is 64% van het totale aantal betalende bezoekers in 2019 en 56% van het begrote aantal betalende bezoekers voor 2020.

De daling van betalende bezoekers zien we ook terug in de cijfers van bezoekers met een museumkaart. Het procentuele aantal museumkaart bezoekers neemt in 2020, ten opzichte van voorgaande jaren, opnieuw toe. Met een verdeling van 65%/ 35% in 2020 ten opzichte van een verdeling van 67%/ 33% in 2019.

AANTALLEN BETALENDE BEZOEKERS VAN 2014 TOT EN MET 2020 VERDEELD NAAR REGULIERE BEZOEKERS EN MUSEUMKAARTBEZOEKERS .

De in 2020 gerealiseerde publieksinkomsten zijn met circa 40% ten opzichte van 2019 gedaald.

	Omzetten uitgedrukt per relevante bezoeker			
	2020		2019	
	Aantallen		Aantallen	
Reguliere bezoekers	30.354		50.419	
Museumkaart bezoekers	16.465		22.635	
Totaal bezoekers	46.819		73.054	
	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez
Entreegelden (/ reguliere bezoekers)	€ 315.960	€ 10,41	€ 473.309	€ 9,39
Museumkaarten (/ Museumkaart bezoekers)	€ 131.489	€ 7,99	€ 163.513	€ 7,22
Taveerne (/ Totaal bezoekers)	€ 174.138	€ 3,72	€ 360.553	€ 4,94
Winkelverkopen (/ Totaal bezoekers)	€ 15.524	€ 0,33	€ 63.110	€ 0,86
Rondleidingen	€ 2.795		€ 18.907	
Totaal	€ 639.906		€ 1.079.392	

De opbrengsten uit entreegelden zijn ten opzichte van 2019 gedaald.

De toegangsprijzen voor 2020 zijn ten opzichte van 2019 ongewijzigd gebleven. De mix van toegangsbewijzen is echter verbeterd wat leidt tot een hogere opbrengst per bezoeker.

Ook in 2021 zijn de toegangsprijzen niet verhoogd.

De opbrengst museumkaarten per bezoeker is toegenomen als gevolg van een hoger uitkeringspercentage. Het definitieve uitkeringspercentage over 2020 is bepaald op 68%. In 2019 was dit 62%.

De totale opbrengst van de Taveerne alsmede ook de opbrengst per bezoeker is als gevolg van de coronamaatregelen inzake horeca fors afgenomen. In het jaarplan 2021 wordt uitgegaan van een jaaromzet van €415.000 op basis van een omzet per bezoeker van €4,90.

De totale opbrengst van de museumwinkel alsmede ook de opbrengst per bezoeker is als gevolg van de volledige sluiting van de winkel naar aanleiding van de coronamaatregelen fors afgenomen. In het jaarplan 2021 wordt uitgegaan van een jaaromzet van €71.300 op basis van een omzet per bezoeker van €0,85.

De bijdrage van de Stichting Vrienden van het Slot Loevestein is niet alleen een goed teken van maatschappelijke betrokkenheid bij Loevestein, maar ook van wezenlijk belang voor de vernieuwing. De stichting verwerft financiële middelen uit donaties van bedrijven (zgn. Leenheren/-vrouwen) en deze zijn primair bedoeld voor de realisatie van het activiteitenplan en niet voor de reguliere exploitatie. Er wordt stevig ingezet om het aantal leenheren/-vrouwen tot het jubileumjaar 2021 te laten groeien tot 100.

In 2020 hadden ook de Vrienden te leiden onder de coronacrisis, maar desondanks heeft de stichting toch een bijdrage kunnen doen. Daarnaast hebben de Vrienden het initiatief genomen om een podcast voor het Hugo de Grootjaar te realiseren, waarvan een zestal in het jubileumjaar wordt opgeleverd en aangeboden. Deze podcast draagt bij aan de versterking van de maatschappelijke relevantie van Loevestein, doordat het de actualiteit van Nederlands grootste rechtsgeleerde onder de aandacht brengt.

Uiteraard blijft het museum daarnaast zoeken naar kansen voor groei van bijdragen uit fondsen- en sponsorwerving, mecenaten en crowdfunding.

3.2 Exploitatieresultaat

In 2020 is een negatief exploitatieresultaat gerealiseerd van € 242.494. In de begroting over het boekjaar 2020 ging men uit van een negatief exploitatieresultaat van € 65.224.

Het exploitatieresultaat over het boekjaar 2020 is als volgt verdeeld:

Onttrokken uit algemene reserve	-208.509
Onttrokken uit bestemmingsreserve afschrijving Masterplan fase I	-33.985
Mutatie bestemmingsreserve Masterplan fase II & III	-
Exploitatieresultaat 2020	-242.494

De algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar en bedraagt per 31 december 2020 €1.021.399.

4. TOEKOMSTVISIE EN CONTINUÏTEIT

4.1 Algemeen

De bouw van het kasteel begon in 1357. Het had door de eeuwen heen verschillende functies, maar was voornamelijk van militaire betekenis. De militaire functie ging in 1951 verloren. Pas sinds 1994 is het rijksmonument Loevestein verzelfstandigd als stichting Museum Slot Loevestein. Als rijks-gesubsidieerd museum valt het onder het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Met de komst van de Erfgoedwet in juli 2016 en de daarbij behorende subsidieregeling is de primaire taak voor de instandhouding van de erfgoedsite en de roerende collectie goed geborgd. Loevestein dient daartoe jaarlijks een subsidieverzoek in bij het Ministerie van OCW.

Eind 2016 is een vijf jaar durende pilot gestart waarin Loevestein de taak van het beheer en behoud van het Rijksvastgoedbedrijf over nam. Dit betekent dat het onderhoud van alle museale gebouwen, de vestingwallen, het buitengebied inclusief het veerpad en de steigers onder de verantwoordelijkheid van Loevestein vallen. Daarvoor ontvangt het museum in totaal een jaarlijkse bijdrage. In 2020 was dat €655.043. Wel moet vermeld worden dat bij de vaststelling van het bedrag niet alle onderdelen zijn opgenomen en dat bij de start van de pilot een achterstallig onderhoud van 1,2 miljoen was geconstateerd. Dit bedrag zal naar verwachting groter worden hoe langer de achterstand blijft voortbestaan. Ook voor de instandhouding van de wallen zullen afspraken gemaakt moeten worden, omdat door de klimaatsverandering risico's op hoogwater groter worden, terwijl de uitdraging in de zomers vaker kan voorkomen. In 2021 zal de pilot geëvalueerd worden en zullen afspraken over het vervolgtraject gemaakt worden.

Loevestein ontvangt sinds 1 januari 2017 geen bijdrage meer uit de bekostigingssystematiek basisinfrastructuur (BIS). Wel ontvangt het in de periode 2017-2020 een projectsubsidie van het Ministerie van OCW. De jaarlijkse subsidiehoogte is €83.960. Daarmee was de continuïteit van de openstelling van het museum voor de huidige periode gewaarborgd. In 2020 is deze projectsubsidie voor de laatste keer uitgekeerd. Voor het beheer en behoud van de collectie ontvangt Loevestein een subsidie van €112.467.

In december 2018 heeft de minister van OCW aan de Raad voor Cultuur (RvC) om advies gevraagd voor de beleidsperiode 2021-2024. Onder de titel 'Cultuur dichtbij, dicht bij Cultuur' heeft de RvC in april 2019 zijn advies uitgebracht. In de uitgangspuntennotitie Nieuw Cultuurbestel 2021-2024 geeft de minister aan dat zij het advies van de RvC over neemt en de publieksactiviteiten van instellingen in de Erfgoedwet niet langer via de basisinfrastructuur te financieren, maar dit ook via de Erfgoedwet te laten lopen. In dit proces is besloten, dat de projectsubsidie ter compensatie en overbrugging van het wegvallen van de BIS, is omgezet en Loevestein met alle rijksmusea vanaf 2021 in de Erfgoedwet is opgenomen. Dat wordt door Loevestein als erkenning ervaren en geeft rust en stabiliteit aan de organisatie.

4.2 Werkbegroting 2021

Hieronder is de begroting van 2021 weergegeven, welke aansluit aan de meerjarenbegroting van het Beleidsplan 2021-2024.

Werkbegroting 2021	Begroot boekjaar 2021	Gerealiseerd boekjaar 2020
	€	€
BATEN		
Eigen inkomsten		
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3):	1.211.300	639.906
2 Kaartverkoop	700.000	447.449
3 Overige publieksinkomsten	511.300	192.457
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-
5 Totaal Publieksinkomsten (1+4)	1.211.300	639.906
6 Sponsorinkomsten	-	-
7 Vergoeding coproducent	-	-
8 Overige directe inkomsten	237.774	237.774
9 Totaal overige directe inkomsten (6+7+8)	237.774	237.774
10 Totaal Directe inkomsten (5+9)	1.449.074	877.137
11 Indirecte inkomsten	500.575	98.030
12 Private middelen — particulieren incl. vriendenverenigingen	25.000	25.000
13 Private middelen - bedrijven	-	-
14 Private middelen — private fondsen	-	3.500
15 Private middelen — goede doelenloterijen	-	-
16 Totaal bijdragen uit private middelen (12+13+14+15)	25.000	28.500
17 Totaal eigen inkomsten (10+11+16)	1.974.649	1.004.210
18 Baten in natura	-	-
19 Totaal structureel OCW (20+21+22+23)	874.025	851.470
20 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	-	-

	Begroot boekjaar 2021	Gerealiseerd boekjaar 2020
	€	€
21 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	655.043	655.043
22 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	112.467	112.467
23 OCW: Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap	106.515	83.960
24 Totaal structureel Provincie	-	-
25 Totaal structureel Gemeente	77.260	77.260
26 Totaal structureel publieke subsidie overig	-	-
27 Totale structurele subsidies (19+24+25+26)	951.285	928.730
28 Incidentele publieke subsidies	-	721.407
29 Totaal subsidies (27+28)	951.285	1.650.137
TOTALE BATEN (17+18+29)	2.925.934	2.654.347
LASTEN		
1 Personeelslasten	1.423.624	1.209.720
2 Huisvestingslasten	683.359	664.427
3 Afschrijvingen	320.659	318.085
4 Aankopen	-	-
5 Overige lasten	776.418	706.941
TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	3.204.060	2.899.173
6. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - Totale lasten)	-278.126	-244.826
7. Saldo rentebaten /-lasten	-	-2.332
8. Mutaties Aankoopfonds	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT (6+7+8)	-278.126	-242.494

Middels haar schrijven inzake 'aanvullende subsidie tweede steunpakket €414 miljoen' met kenmerk 197722/25988265 d.d. 01-02-2021, heeft het ministerie van OCW een incidentele subsidie van €438.500 toegekend. Deze subsidie vormt nadrukkelijk een eenmalige aanvulling op de subsidie 2021-2024 voor publieksactiviteiten.

4.3 Strategie bij tegenvallende inkomsten

Generiek is het van belang om een goede financieringsmix te hebben, maar juist in de coronacrisis waren bijna alle inkomstenbronnen van Loevestein geraakt door de crisis. Deze ervaring onderstreept het belang om tot verschillende inkomstenbronnen te genereren. Het regelmatig vernieuwen van exposities en activiteiten is normaliter een goed instrument om et museum niet alleen relevanter en aantrekkelijker te maken, maar ook om het publiek tot meer herhaalbezoeken te verleiden. Loevestein heeft in 2020 hier ook op ingezet, maar was in deze crisis hierin maar gedeeltelijk succesvol. Ondanks de beperkingen heeft Loevestein tussen de eerste en tweede lockdown uitzonderlijk goed gepresteerd. Het blijft in toekomst van groot belang om het bestaand publiek te binden en nieuwe bezoekers te trekken. Daarvoor biedt het verruimen van de doelgroepen zeker nog mogelijkheden en draagt daarbij ook bij aan de diversiteit.

De Stichting heeft de afgelopen jaren een eigen vermogen opgebouwd en een aantal bestemmingsfondsreserves gecreëerd waardoor het weerstandvermogen is toegenomen. Als uiterste noodgreep kunnen de algemene reserves aangesproken worden om bijvoorbeeld via marketingcampagnes de directe en indirecte opbrengsten te verhogen. Het aanspreken van reserves biedt echter alleen kortstondig een oplossing.

Waar nodig zal in een dergelijke situatie gekeken moeten worden hoe aan de ene kant de opbrengsten verhoogd kunnen worden en aan de andere kant de lasten verlicht kunnen worden. Tevens zullen de dan niet meer winstgevende activiteiten tijdig beëindigd moeten worden.

4.4 Risico en onzekerheden

De coronacrisis heeft aangetoond hoe belang het is om (financiële) kwetsbaarheden in beeld te hebben en te monitoren. Loevestein ontvangt subsidies van verschillende overheden. Hierdoor is het museum niet alleen kwetsbaar door conjuncturele veranderingen, maar ook politieke verschuivingen. De borging van Loevestein in de erfgoedwet maakt de kwetsbaarheid van onderhoud van collectie en het erfgoed geringer. De minister van OCW heeft vooruitlopend op de erfgoedwet aangegeven een ministeriële verantwoordelijkheid te voelen voor Loevestein, waardoor een zekere afhankelijkheid van de steun van het rijk juist een belangrijk voordeel is geweest. Loevestein is de minister daarvoor zeer erkentelijk. Door cultureel ondernemerschap weet Loevestein normaliter substantiële extra inkomsten te genereren, maar door de crisis is ook afhankelijk van de economische ontwikkelingen pijnlijk voelbaar geworden. Loevestein is zich bewust van met versterkend mechanisme, waarbij tijdens een recessie niet alleen minder mensen het museum bezoeken, maar ook minder gebruik maken van de horeca faciliteiten, de concurrentie tussen de culturele instelling groter wordt en factoren als bereikbaarheid van nog grotere invloed zijn. Echter in deze crisis zijn gehele sectoren langdurig geraakt. De gezonde uitgangspositie en de steun van het rijk hebben daardoor de risico's binnen deze omstandigheden beperkt.

4.5 Toekomstvisie

In 2019 is een ambitieplan voor 2020 – 2030 opgesteld. Uitgangspunt is, dat Loevestein (inter)nationaal nog steviger op de kaart wil staan en daarvoor de huidige kansen en het momentum wil benutten. Daarbij zal Loevestein oog houden voor het waarderen en uitbouwen van wat reeds goed en succesvol is, het voorkomen van een vervreemding van de bestaande bezoekers en het behouden van de recreatieve waarde van een bezoek aan Loevestein.

De belangrijkste ontwikkelingspunten zijn het:

1. herpositioneren als platform voor vrede, vrijheid en recht,
2. moderniseren van de exposities en het ontwikkelen van een integraal concept,
3. bereiken van nieuwe doelgroepen door het vervullen van een culturele hub-functie met events en educatie,
4. optimaliseren van de eigen bedrijfsonderdelen en het verruimen van de beschikbare exploiteerbare ruimten door herbouw van voormalige gebouwen,
5. betrekken, inrichten en exploiteren van het Munnikenland (educatie en verblijfslocaties),
6. herpositioneren als toeristische locatie,
7. verbeteren van marketing en bereikbaarheid.

Uiteindelijk moet dit leiden tot een verdubbeling van het aantal bezoekers binnen tien jaar. Het percentage internationale bezoekers moet worden verhoogd naar 30%. Het aantal scholieren moet binnen vijf jaar vertienvoudigen. Om deze ambities te realiseren heeft Loevestein met het Twintig-puntenplan voor Twintig-twintig' al grote stappen gezet.

Voor deze ambities heeft Loevestein aanvullende middelen nodig. Met de toenemende druk op de fondsen en subsidiepartners is dat een hele uitdaging. In de meeste gevallen gaan de kosten voor de baten uit en is het rendement van de investeringen niet gegarandeerd. Daarom is het van belang om de kansen goed te onderzoeken en realisatie pas te beginnen als er voldoende middelen beschikbaar zijn. Daarom wordt de realisatie projectmatig opgepakt en vormen ze geen onderdeel van de reguliere begroting.

4.6 Beleidsplan 2021–2024

Het Ambitieplan is in 2020 vertaald in het beleidsplan 2021-2024 waarin duidelijke doelen zijn geformuleerd en een fasering is aangebracht.

In het beleidsplan zijn vijf hoofddoelstelling omschreven:

- A: Authenticiteit versterken en nieuwe positionering doorvoeren;
- B: Integraliteit met de directe omgeving versterken;
- C: Groter publieksbereik met behoud van hoge waardering;
- D: Optimaliseren van de bedrijfsvoering;
- E: Verbeteren van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en vindbaarheid.

Jaarlijks worden in de jaarplannen deze doelen verder geconcretiseerd en in afdelingsplannen operationeel gemaakt. Waar nodig zullen aanvullende werk- en projectplannen opgesteld worden.

5. SAMENWERKINGSPARTNERS EN FINANCIERS

Voor een culturele open instelling als Loevestein met vele commerciële activiteiten is samenwerking van essentieel belang. In tegenstelling tot de schijnbare afgelegen ligging is Loevestein op vele andere gebieden juist heel goed gepositioneerd om zich vanuit verschillende lijnen te verbinden en zich goed te positioneren.

Zo is Loevestein aangesloten of werkt structureel samen met onder andere: Ministerie van OCW, De Museumvereniging, Stichting Liniebreed Ondernemen, Stichting Vestingdriehoek, Rivierenland Bureau voor Toerisme, Gelderse Streken, Topkastelen, NBTC Holland Marketing, Coöperatie Erfgoed Gelderland, Kunsten '92, Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen (sKBL), Ondernemersvereniging VNO/NCW, Bedrijvenkring Bommelerwaard, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland (o.a. Pact van Loevestein), gemeente Zaltbommel, gemeente Altena, gemeente Gorinchem, gemeente West-Betuwe en Riveer.

Het Vestingdriehoek is een stichting en een toeristisch samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zaltbommel, Gorinchem, Altena, West-Betuwe en Loevestein. Als verbindende schakel is de veerdienst Riveer inclusief watertaxi van grote betekenis. De samenwerking binnen het Vestingdriehoek bestaat meer dan 20 jaar en is van betekenis voor Loevestein en de regio. Daarnaast heeft Loevestein in 2020 ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de streekmarketing van de Bommelerwaard.

Loevestein heeft gezamenlijk met verschillende stakeholders einde 2019 een begin gemaakt om op basis van een eerdere verkenning een haalbaarheidsstudie uit te voeren. De studie is in de zomer opgeleverd en met betrokken partners besproken. Doel is het toeristisch-recreatieve gebruik van het Munnikenland (het natuurgebied rondom Loevestein; ruim 600 hectare) verder te ontwikkelen, waarbij ook (her)bouw van (historische) gebouwen, kansen van de riviercruisemarkt en duurzame energie onderzocht zijn. Loevestein is hierin gesteund door de gemeenten van het Vestingdriehoek, het Regionaal Investeringsfonds Rivierenland (RIF) en de Provincie Gelderland.

Hetzelfde gebied, het Munnikenland, is ook schotveld van de vesting en daarmee voor de UNESCO Werelderfgoed-status van belang. De langverwachte toekenning van deze status was helaas door de coronacrisis eer uitgesteld en zal waarschijnlijk in 2021 plaatsvinden. Dit biedt voor de heropening en de toekomst grote kansen voor de ontwikkeling van Loevestein. Tevens zet Loevestein zich in voor een door het ministerie van Economische Zaken geïnitieerd project, waarin het gebied Munnikenland de status van een Nationale Park krijgt binnen de zogenaamde NL Delta. Binnen het Programma Nationale Parken van Wereldklasse werken vijftien partners waaronder het ministerie en het NBTC, samen aan de invulling hiervan. Dit moet uiteindelijk bijdragen om meer binnenlandse en buitenlandse bezoekers kennis te laten maken met dit unieke landschap en de daarbij behorende bijzondere cultuurhistorie. In 2020 is Loevestein als de entree van het gebied opgenomen, de Deltapoort. Ook dit biedt substantiële kansen voor de toekomst en is in lijn met het ambitieplan 2030.

In 2020 is, na jarenlang voornemen en planvorming, officieel gestart met de voorbereiding van het Hugo de Grootjaar in 2021. Dit jaar wordt gevierd ter gelegenheid van het 400-jarig jubileum van De Groots ontsnapping uit Loevestein. Verderop in dit jaarverslag leest u hier meer over.

Loevestein organiseert dit jubileumjaar in samenwerking met vele partners, onder meer de omliggende gemeenten (Gorinchem, Zaltbommel, Altena), het Rode Kruis, de Gorinchemse Literatuurprijs, het International Film Festival Gorinchem, MBO Kennispunt Burgerschap, Museum het Prinsenhof Delft, Rijksmuseum, Stichting Grotiana, de Hoge Raad, Universiteit Maastricht en de Vrijheidsscholen. Doel van deze samenwerking is om zoveel mogelijk mensen kennis te laten nemen van het gedachtegoed van Hugo de Groot en om de positionering van Loevestein als Rijksmuseum te verstevigen.

De tentoonstelling *Cultuur onder vuur* (19.9.2020 tot 28.02.2021) werd georganiseerd in partnerschap met de Nederlandse UNESCO-commissie. De expositie kwam tot stand in samenwerking met o.a. het Nationaal Archief, het Nederlands Openluchtmuseum, Blue Shield Nederland, het Prins Claus Fonds en de afdeling Culturele Zaken en Informatie van het Ministerie van Defensie.

6. GEDRAGSCODES

6.1 De codes

Loevestein heeft als organisatie een maatschappelijke verantwoordelijkheid en wil daarom voorbeeldig met alle regelgeving en gedragscodes omgaan. De toepassing daarvan is dus een werkwoord. Het gaat hierbij om de Ethische Code, de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie, de Fair Practise Code en de regels rond het Bezoldigingsbeleid.

De Ethische Code is afkomstig van de internationale standaard van het International Council of Museums (ICOM) en vanaf 2004 de basis van de beroepsethiek van musea. Bij de audit van het Museumregister is dit onderwerp ook vast onderdeel van de beoordeling.

Vervolgens heeft Loevestein de Governance Code Cultuur in de statuten verankerd. Het is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de gehele cultuursector. De Code is 'principle based'. In 2019 is deze gedragscode geactualiseerd. Loevestein heeft de laatste versie bij de directie en de toezichthouders onder de aandacht gebracht.

De acht principes van de Governance Code Cultuur zijn:

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstellingen door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.
2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe en leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe of leg uit').
3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.
4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.
5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.
6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.
7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.
8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor de samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

Loevestein is zich bewust van deze principes, onderschrijft deze en past deze actief toe.

In de afgelopen twee jaren is nadrukkelijk voor meer maatschappelijke relevantie gekozen van het museum. De centrale thema's van verdraagzaamheid en tolerantie zijn daar belangrijke voortvloeisels van. Daarom wordt ook de Code Diversiteit & Inclusie volmondig gesteund en in de praktijk gebracht. Hiervoor is de quick scan gedaan. Zo is het bijvoorbeeld een vast onderwerp bij het personeels- en vrijwilligersbeleid, maar ook in de vormgeving en invulling van alle museale activiteiten.

Fair Practice Code is een aanvulling op de twee bovengenoemde codes en staat voor eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering. Loevestein zet zich daarom ook in voor Fair Pay, Fair Share en Fair Chain.

6.2 Inrichting van de organisatie

Zowel de Bestuurder als de Raad van Toezicht onderschrijven de door Cultuur+Ondernemen ontwikkelde Governance Code Cultuur en passen de hierin genoemde principes toe. Zij zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheden jegens het werken met gemengde financiering, het bijbehorende risicobeheer en het toezicht daarop.

Stichting Museum Slot Loevestein is georganiseerd op basis van een RvT-model. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Er is expliciet aandacht voor de man-vrouw verhouding en weerspiegeling van de hedendaagse Nederlandse maatschappij, door deelname van 'nieuwe Nederlanders'.

In het 'Reglement Raad van Toezicht Stichting Museum Slot Loevestein' wordt, zoals vastgesteld in de statuten artikel 7 lid 16, nader invulling gegeven aan de taakverdeling en de werkzaamheden van de Raad van Toezicht en de omgang met de 'directeur–bestuurder'. De Raad van Toezicht heeft profielen voor de benoeming van nieuwe leden vastgesteld. Daarnaast agendeert de voorzitter van de Raad van Toezicht jaarlijks een zelf-evaluatie.

Het dagelijkse bestuur is in handen van de door de Raad van Toezicht aangestelde 'directeur–bestuurder'. De Raad van Toezicht stelt de rechtspositie en de bezoldiging van de directeur–bestuurder vast en heeft de bevoegdheden van de directeur–bestuurder en van de Raad van Toezicht vastgelegd in een reglement.

In het 'Bestuurs- en directiereglement' wordt invulling gegeven aan het in de statuten artikel 5 lid b aangeduide reglement waarin bepalingen over de aan de directie opgedragen taken en verantwoordelijkheden, bevoegdheden en werkwijze zijn opgenomen.

6.3 Randvoorwaarden

Bij benoeming van de leden wordt een 'inwerkpakket' (statuten, reglementen, schema van aftreden, jaarstukken, toelichting op organisatie, administratie en belangrijkste stromen) overhandigd. De statuten (artikel 7) dienen als leidraad/ norm voor de vervulling van de rol van de Raad van Toezicht.

Op de website van Loevestein is alle relevante informatie te vinden, omdat via een link het jaarverslag te downloaden is. Ook de actuele missie en visie van Loevestein, het activiteitenplan en de samenstelling van de Raad van Toezicht staat op de website vermeld

De directeur/bestuurder heeft alle bevoegdheden om de instelling te besturen. Hij neemt niet rechtstreeks deel aan het arbeidsvoorwaardenoverleg van de werkgever, maar stemt als lid van de Museumvereniging in met de CAO voorstellen en wijzigingen.

Jaarlijks zal de voorzitter in samenspraak met een ander lid van de Raad van Toezicht als 'remuneratie-commissie' een gesprek voeren met de directeur-bestuurder over functioneren, arbeidsvoorwaarden en dergelijke. Dat zijn waardevolle gesprekken om de directeur-bestuurder los van de organisatie en dagelijkse praktijk te spreken, en de toekomst omtrent arbeidsinzet, persoonlijke ontwikkeling, ontwikkeling van de organisatie en het management, de opvolging en dergelijke in ogenschouw te nemen. Dit gesprek wordt door de voorzitter vastgelegd in een verslag.

Het lid van de Raad dat het vertrouwen geniet van de medewerkers (de Voorzitter) wordt standaard uitgenodigd voor het halfjaarlijks overleg met het gehele personeel.

6.4 Bezoldigingsbeleid

Stichting Museum Slot Loevestein valt onder de 'Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen' publieke en semipublieke sector. De directeur/bestuurder heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. De beloningssystematiek verloopt conform de CAO van de Museumvereniging. Het jaarsalaris is opgebouwd uit een vast maandsalaris inclusief vakantie- en eindejaarstoeslag.

De heer Dumrese – Periode 1 januari tot en met 31 december 2020

- Beloning inclusief belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding: €85.855
- Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn: €9.945

De leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd en ontvangen daarnaast ook geen vaste vergoedingen. Zij hebben de mogelijkheid onkosten te declareren, maar daar wordt door geen van de leden gebruik van gemaakt. Als tegemoetkoming voor hun diensten kunnen zij gebruik maken van faciliteiten binnen de vesting voor een ontvangst, vergadering of dergelijke. Ook worden zij uitgenodigd voor uiteenlopende museale activiteiten en ontvangen zij gratis een exemplaar van publicaties van Loevestein. Daarnaast ontvangen zij op verzoek vrijkaartjes voor een bezoek aan een evenement of activiteit. Hier wordt soms gebruik van gemaakt.

ACTIVITEITENVERSLAG

1. MUSEUM

1.1 Collectiebeleid

Loevestein hanteert een vierjaarlijks collectieplan. Het museum beschikt volgens afspraak over een Collectie Hulpverleningsplan (CHV).

1.2 Collectieplan

Ook dit jaar werden de dataloggers geijkt en gekalibreerd. Ook werd er een lichtmeting gedaan. Het herinrichten van het zolderdepot werd niet gerealiseerd. Door personele wisselingen en de coronacrisis was er onvoldoende mankracht beschikbaar om dit project op te pakken.

1.3 Registratie

In 2020 heeft er een conversie plaatsgevonden van collectieregistratiesysteem Adlib naar Memorix. Deze conversie is zo goed als voltooid. De gehele collectiedatabase is hierdoor ontsloten via www.collectiegelderland.nl.

Alle objecten die onderdeel uitmaken van de bruikleenovereenkomsten met het Rijk en de Stichting Vrienden zijn in AdLib Museum Standaard geregistreerd. Om de voortgang en registratiegraad te bewaken worden programma's als Analyse (ontworpen door Gelders Erfgoed) gebruikt.

Op 1 januari 2019 telde Adlib 8005 objecten, op 31 december 2019 waren dit er 8746. Deze stijging is te verklaren door het invoeren van zolderobjecten, die grotendeels al wel genummerd, maar nog niet ingevoerd waren. De geregistreerde objecten voldoen aan de eisen van de basisregistratie. Voor 19,9% van de geregistreerde objecten geldt dat er nog foto's gemaakt moeten worden voor de basisregistratie compleet is.

Op 31 december 2020 telt Memorix 9593 objecten, tegenover 8746 een jaar eerder. Op dit moment is 96% van de collectie geregistreerd. Voor ca. 20% van de collectie geldt dat er nog foto's gemaakt moeten worden. Het fotografieproject is medio november opgepakt.

Eind 2020 deed Loevestein mee aan twee onderzoeken van de Erfgoedinspectie: 'Duurzame digitale Rijkscollectie' en 'Achterstanden collectieregistratie'.

1.4 Conservering en restauratie

In 2020 werd er een bestelling gedaan voor klimaatapparatuur om defecte installaties in een aantal vitrines in de Soldatenhuisjes te repareren. Deze zijn inmiddels geplaatst. Ook is er een offerteaanvraag gedaan voor klimaatvitrines voor de twee 18e-eeuwse wandschilderingen in de Schotse kamer. Naar verwachting worden deze in 2021 geplaatst.

1.5 Collectievorming, verwerving en afstoting

In 2020 werden geen objecten verworven of afgestoten. Er zijn 10 instaaende bruiklenen, 2 van particulieren en 8 haardplaten van de RCE (voormalig ICN). Er is sprake van 5 langdurige uitstaande bruiklenen aan het Gorcums Museum en schilder Anton Verhey.

1.6 Tijdelijke bruiklenen

Voor de tentoonstelling Cultuur onder Vuur ontving Loevestein verschillende bruiklenen van het Nationaal Archief, waaronder originele brieven van Hugo de Groot en Johan van Oldenbarnevelt.

1.7 Toegankelijkheid collectie

De in Memorix geregistreerde collectie is voor 100% toegankelijk via de portal collectiegelderland.nl en 'Collectie Nederland.' De collecties die hieraan deelnemen zijn gekoppeld aan Europeana en daarmee is de collectie ook op Europees niveau beschikbaar.

1.8 Archeologie

Door de coronacrisis kon de archeologische werkgroep Loevesteyn veel minder dan normaal aanwezig zijn op Loevestein. Wel droegen zij sterk bij aan de conversie van Adlib naar Memorix. Op Loevestein droegen zij bij aan restauratie en conservering van de archeologiecollectie in het zolderdepot.

1.9 Vrijwilligers

Ook in 2020 maakt Loevestein dankbaar gebruik van een aantal vrijwilligersteams. Ondanks grote betrokkenheid konden de teams (Poortwachtersteam, Archeologische Werkgroep Loevesteyn en De Werkgroep Historische Kleding) dit jaar veel minder dan normaal aanwezig zijn op Loevestein. Desondanks is er grote betrokkenheid vanuit de leden. Voor collectieregistratie en –fotografie maakt het museum dankbaar gebruik van twee vrijwilligers.

1.10 Gidsen

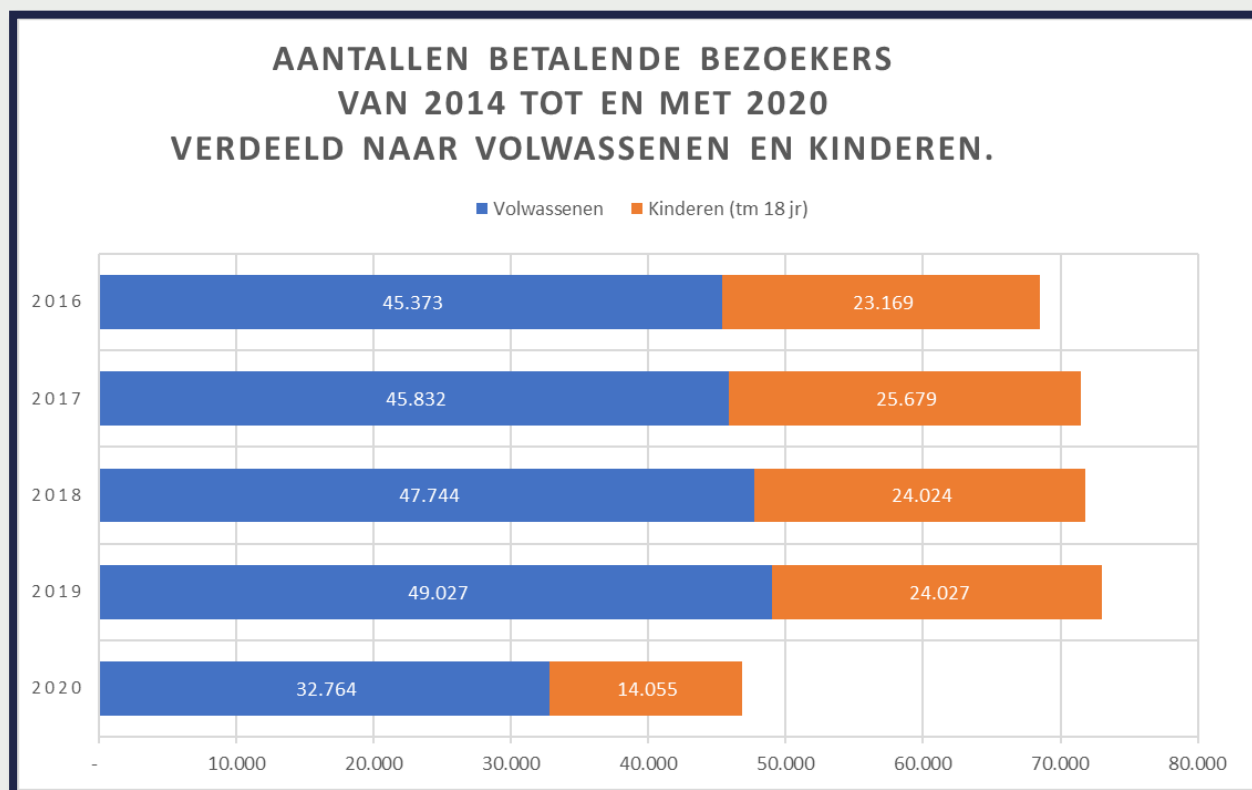
Elk jaar blijkt uit de het publieksonderzoek dat de bezoekers de verhalen van de gidsen hoog waarderen. Het gidsenteam bestond op 31-12-2020 uit 7 mensen. In verband met de coronamaatregelen, gaven de museumgidsen in plaats van lange verhalen, korte pitches om de bezoekers op een veilige manier brokjes informatie te bieden en ze te prikkelen om de geschiedenis van Loevestein verder te onderzoeken.

1.11 Tijdelijke expositie '*Cultuur onder vuur*'

Een belangrijke stap in de versteviging van de museale status van Loevestein was de tentoonstelling '*Cultuur onder vuur*'. Deze tentoonstelling was van 19 september 2020 tot en met 15 december open voor publiek (in plaats van de geplande 28 februari 2021 i.v.m. corona). Deze expositie werd georganiseerd omdat Nederland 75 jaar geleden werd bevrijd. De expositie ging over de bescherming van kunst en erfgoed tijdens gewapende conflicten. De tentoonstelling is opgebouwd als drieluik. Het eerste deel gaat over Slot Loevestein en andere schuilplaatsen waar Nederlands erfgoed tijdens de oorlog was ondergebracht. Het tweede deel richt zich op de bescherming van erfgoed wereldwijd, met een indrukwekkende fototentoonstelling die de Nederlandse Unesco Commissie heeft samengesteld. In het derde en laatste deel wordt het publiek betrokken bij de vraag: waarom moet cultureel erfgoed beschermd worden?

2. EDUCATIE

In het coronajaar 2020 bezochten 14.055 kinderen en jongeren t/m 18 jaar het Museum Slot Loevestein. Slechts 792 kinderen bezochten de vesting in schoolverband. In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen vanaf 2016 weergegeven:

Op het gebied van educatie zijn de volgende zaken in 2020 opgepakt:

Cultuurcoaches

Het netwerk aan contacten met cultuurcoaches en gemeentes is uitgebreid en de bestaande contacten zijn aangehaald. Ook is in overleg met hen nieuw educatief aanbod ontwikkeld, dat 1.1.2021 is gelanceerd.

Canon

Op 22.3.2020 trad Loevestein met Hugo de Groot onofficieel toe tot de Nederlandse Canon. De officiële toetreding volgt op 1.3.2021. Vanwege de toetreding is er een Canonboekje uitgegeven in het voorjaar, dit werd gedurende de zomer meegegeven aan bezoekers.

Schatkamers van Gelderland

Drie collectiestukken zijn opgenomen in het project 'Schatkamers van Gelderland'.

[https://erfgoedgelderland.nl/schatkamers-van-gelderland/](https://erfgoed gelderland.nl/schatkamers-van-gelderland/)

IziTravel App

Om op een veilige, toegankelijke manier extra informatie aan te bieden is er een audiotour in verschillende talen ontwikkeld via de IziTravel App.

Educatie Evenementen

In 2020 zijn er ondanks de coronacrisis verschillende evenementen georganiseerd die een sterk educatieve basis hadden en waar de museumgidsen een grote rol in speelden:

- *Voorjaarsvakantie: Het beleg van Gorinchem.*

De museumgidsen vertelden over de belegering van Gorinchem in de Franse Tijd en de rol van Loevestein daarin. De gidsen maakten gebruik van een uitgebreide houten maquette om de vestingwerken en vestingsteden in beeld te brengen.

- *Zomervakantie: Brieven van gevangenen.*

Vertelling waarin geënceneerde brieven van de gevangenen centraal stonden. Niet alleen Hugo de Groot zat hier gevangen maar ook andere gevangenen. Zij kwamen aan bod in dit verhaal. In verband met de coronamaatregelen was dit een buitenvertelling.

- *Herfstvakantie: VN75 Vrijheid en volkerenrecht: het vrijheidsvuur doorgeven.*

In deze vertelling gingen de gidsen in op de link tussen de VN en het gedachtegoed van Hugo de Groot.

- *Kerstvakantie: het kasteel in kerstsfeer met gedekte tafels uit de 3 periodes.*

Korte anekdotes over kerst door de eeuwen heen. Wegens sluiting helaas niet verteld.

3. WETENSCHAP EN ONDERZOEK

Onderzoek en documentatie

Gedegen wetenschappelijk onderzoek vormt de basis voor de kerntaken van Loevestein: de verhalen die gidsen in het kasteel vertellen, educatie, activiteiten en publicaties. Er wordt onderzoek gedaan naar bewoners en gevangenen, collectie, gebouwen, vesting, vestingwerken en de omgeving, het Munnikenland. De Werkgroep Loevesteyn doet veel onderzoek naar de collectie.

Het museum ontvangt geregeld (ca. 8 per maand) vragen vanuit publiek, onderwijs en collega-instellingen: over kunst, genealogie, algemene geschiedenis en de Loevestein geschiedenis in het bijzonder. Vanwege de opstart van het Hugo de Grootjaar in 2020 ontving het museum veel vragen over Hugo de Groots ontsnapping en zijn gedachtegoed.

Op 22 maart 2020 trad Loevestein onofficieel toe tot het landelijke Canon-netwerk, officiële toetreding vindt plaats op 1 maart 2021, in de aan loop tot het Hugo de Grootjaar.

Voor de tentoonstelling *Cultuur onder vuur* werd door gastconservator Andrea Kieskamp zeer gedegen (archief)onderzoek gedaan naar Loevestein als onderkomen voor cultuur- en archiefgoederen in oorlogstijd, onder andere in de Rijksarchieven. De uitkomsten van dit onderzoek werden op de tentoonstelling gepresenteerd. Ook zal Andrea Kieskamp haar onderzoek voortzetten en na afronding middels een boek publiceren.

In de voorbereidingen voor het Hugo de Grootjaar wordt Loevestein bijgestaan door een adviescommissie met leden van Stichting Grotiana.

4. PUBLIEKSACTIVITEITEN

4.1 Algemeen

Bij aanvang van 2020 was Loevestein, net als in voorgaande jaren, enkel in de weekenden en vakanties geopend. Vanaf 22 maart 2020 werd Loevestein echter jaarrond geopend. Dit in verband met het verstevigen van de Rijksmuseale status. Als gevolg van de uitbraak van de coronacrisis was het museum echter vanaf zaterdag 14 maart tot en met zondag 31 mei gesloten. Vanaf 1 juni 2020 ging Loevestein, onder strenge voorwaarden, weer open voor publiek. De coronamaatregelen beperken de vrije toegang tot de vesting en de maximale hoeveelheden publiek per uur en per dag. Daarbij wordt de taveerne ingericht op basis van een afhaal concept en mogen bezoekers enkel buiten de door hen gekochte versnaperingen nuttigen. In de museale ruimtes werd een lineaire route ingericht.

Vanaf 14 oktober 2020 werd de horeca als gevolg van coronamaatregelen volledig gesloten. Het bestaande afhaalconcept in de Taveerne werd ook gesloten; er werd een corner voor 'To Go' verkoop ingericht bij het Arsenaal.

Vanaf donderdag 5 november 2020 tot en met woensdag 18 november werd Loevestein geheel gesloten op last van de overheidsmaatregelen. Vanaf donderdag 19 november 2020 tot en met maandag 14 december was Loevestein weer open op basis van dezelfde voorwaarden die golden per 14 oktober 2020. Vanaf dinsdag 15 december tot heden is Loevestein opnieuw volledig gesloten.

4.2 Toegankelijkheid vesting

De vesting was in 2019 gratis toegankelijk voor alle bezoekers. Vanaf 2020 is de Vesting grotendeels afgesloten voor niet-betalende bezoekers. Daar staat tegenover, dat de vesting en het museum het hele jaar geopend is en stevig geïnvesteerd wordt in de museale presentaties, educatie en evenementen.

4.3 Openstelling

Museum Loevestein zou vanaf 22 maart 2020 dagelijks van 10:00 tot 17:00 voor betalende bezoekers geopend zijn, met uitzondering van Koningsdag, 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag. Op deze dagen blijft de poort van de vesting gesloten.

Het Taveerne terras zou eveneens het gehele jaar geopend zijn. Ook voor niet betalende bezoekers. Helaas zorgde corona en de daaromtrent genomen maatregelen ervoor dat vanaf 1 juni 2020 er een afsluiting is gerealiseerd waardoor de vesting en het taveerne terras enkel nog toegankelijk is voor betalende bezoekers.

4.4 Bezoekers

Gezien de afsluiting zoals hierboven beschreven is het presenteren van aantallen bezoekers aan de Vesting, ofwel de som van betalende- en niet betalende bezoekers, niet meer relevant. Daarbij veroorzaakt het coronajaar 2020 een dusdanig scheef beeld dat ervoor gekozen is onderstaande tabel vanaf 2020 niet meer te publiceren.

Door de coronacrisis was het voor bezoekers onzeker en zijn er veel restricties geweest. Tussen de lockdowns kon Slot Loevestein toch nog 46.819 bezoekers ontvangen. Dat is 64% van het totale aantal betalende bezoekers in 2019 en 56% van het begrote aantal betalende bezoekers voor 2020.

5. EVENEMENTEN

Als gevolg van de corona-epidemie zijn de meeste geplande evenementen in 2020 afgelast. Toch heeft een aantal evenementen kunnen plaatsvinden:

Datum	Activiteit	Omschrijving
02.01 t/m 05.01	Floris Festival	Doelgroep: jong en oud. De hele vesting en het kasteel stond in het teken van Floris. Met workshops voor kinderen (maken van een soldatenhoed, demonstraties tinnegieter, kaarsverlichte rondleiding, stampotbuffet en een winterstruintocht.
11.01 t/m 12.01	Demonstratie War Department	Doelgroep: jong en oud Een weekend lang was er een demonstratie van Engelse soldaten uit de Tweede Wereldoorlog, georganiseerd in samenwerking met Vereniging War Department. Hiermee kregen bezoekers inzicht in de militaire geschiedenis van Loevestein
29.02 t/m 01.03	Veldslag/ Winterbivak	Doelgroep: families, liefhebbers Groot evenement met soldaten van de NAN op het hele terrein met de veldslag langs de Waal en demonstraties in en rond het kasteel. Georganiseerd in samenwerking met The Meryton Society.
19.09	Opening Cultuur onder Vuur	Doelgroep: inzichtzoekers De tentoonstelling werd in klein comité geopend op 19 september 2020 en was te bekijken via een Livestream verbinding. Hoofdspreker tijdens de opening was Kathleen Ferrier, voorzitter van de Nederlandse Unesco commissie.
17.10	75-jaar VN	Doelgroep: media Dit mediaevent was de officiële opening van de week van de Verenigde Naties in het kader van hun 75-jarig jubileum. De avond bestond uit een video-opname met een live gedeelte en vooraf opgenomen video-boodschappen. Het evenement is georganiseerd in samenwerking met de NVVN. Sprekers waren onder andere CDK John Berends, Burgemeester Pieter van Maaren, en NVVN-ambassadrice en zangeres Glennis Grace. De video's zijn terug te vinden op het Youtube kanaal van Loevestein.

GEBOUWEN EN TERREINEN

1. ONDERHOUD EN GROOTONDERHOUD

Het reguliere onderhoud wordt in eigen beheer gedaan. Dit omvat onder andere het jaarrond groenonderhoud van de vestingwallen, het terrein binnen en buiten de vesting alsmede 2 parkeerterreinen.

De algemene schoonmaak van alle sanitaire voorzieningen, kantoor- en werkruimtes en de museale ruimtes is sinds 2004 uitbesteed aan Schoonmaakbedrijf Vos uit Zaltbommel. Sinds 2016 maakt deze ook de vier kamers van de Suite & Breakfast schoon.

In 2021 zal, mede ook als gevolg van een aantal organisatorische keuzes, mogelijk een ander invulling aan de schoonmaak worden gegeven.

Groot onderhoud van gebouwen en installaties werd tot 31 december 2016 door het Rijksvastgoedbedrijf verzorgd.

Sinds 1 januari 2017 is de Stichting Museum Slot Loevestein hier zelf verantwoordelijk voor. Sinds 1 februari 2018 is voor de aansturing, planning en contractbeheer een nieuwe medewerker aangetrokken. De heer Dré van Dongen vervult als Manager facilitair deze functie.

In 2020 is het wekelijkse technische overleg gecontinueerd tussen de beide beheerders en de manager facilitair. Tijdens dit overleg worden lopende storingen en regulier onderhoud besproken.

De onderhoudspartijen voor technische- (Pradi) en bouwkundige zaken (Van der Ven uit Brakel), hebben net als vorig jaar ook dit jaar weer opvolging gegeven aan storingen en calamiteiten.

Vanaf 1 januari 2017 heeft Loevestein, voor de duur van een pilot periode van 5 jaren, de uitvoering van het grootonderhoud aan de vesting Loevestein overgenomen van het rijksvastgoedbedrijf. In 2015 is er een instandhoudingsplan (hierna: MOIP) opgesteld.

Vooruitlopend op de evaluatie in 2021 kan Loevestein stellen, dat deze pilot zeer succesvol is. Dit komt mede door een goede manager facilitair en het goed ondersteunende architectenbureau TPAHG, dat gespecialiseerd is in Monumentenbeheer. Door deze pilot kan snel gehandeld worden en is het werk efficiënt. Maar een uitvoerige evaluatie zal pas begin 2021 in samenwerking met de Kring Rijksmusea binnen de museumvereniging en met het Ministerie van OCW uitgevoerd worden.

Het is wel belangrijk om te vermelden dat vanaf de start van de pilot er gestart is met een onderhoudsachterstand van €1.224.035. In deze eerste versie van het MOIP werd een waardering voor achterstallig onderhoud opgenomen van €1.782.700. Na het uitvoeren van onderhoud in 2016-2017 bedroeg de onderhoudsachterstand €1.224.035.

Inmiddels is duidelijk geworden dat met de door de eigenaar (Rijksvastgoedbedrijf - OCW) jaarlijks beschikbaar gestelde middelen voor onderhoud deze onderhoudsachterstand niet ingelopen kan worden.

In het aangepaste MOIP vanaf 2019 is, rekening houdende met de beschikbare middelen, over de resterende jaren van de pilot (2019-2021) een onderhoudsplan opgesteld.

2. GROENBEHEER

Sinds 2014 wordt voor het groenbeheer het hoveniersbedrijf van Marcel Vernooij ingeschakeld dat gevestigd is in de regio van Loevestein. Vernooij verzorgt het maaiwerk en het snoeien van de leilinde, de hagen en het knotten van wilgen.

De vestingwallen binnen en buiten het complex worden door schapen van Schaapsherder “De lachende ooi” begraasd.

Diverse vrijwilligers en stagiaires ondersteunen de afdeling facilitaire zaken bij het schoon- en onderhouden van gebouwen en terreinen.

In 2020 heeft Loevestein een uitvoerig onderzoek laten verrichten door Ido Borkent van Bosland adviesbureau. Het opgeleverde ‘Bomenbeheersplan voor Slot Loevestein’ is een waardevol handvat voor de planning en groeninrichting van de vesting, waarmee in de komende beleidsperiode een begin gemaakt wordt. Hiermee wordt de militairhistorische functie weer centraal gesteld.

3. INVESTERINGEN

Begin december 2019 is een nieuw kassasysteem opgeleverd. Dit systeem heeft in 2020 zijn meerwaarde bewezen. Ook heeft zich juist in coronatijd de introductie van O365 bewezen. Wel vergt het nog vervolgstappen, welke in 2021 gezet zullen worden.

Als vervolgstap op eerdergenoemde ontvlechting, standaardisering en automatisering is ook het softwarepakket Smart Event Manager (SEM) aangeschaft, ingericht en ingezet. Een krachtig en flexibel systeem dat voorziet in de volledige procesondersteuning van jouw bedrijf. Deze software ondersteunt bij het reserveringsproces, het samenstellen van offertes, de voorbereiding en uitvoering van het evenement, de personeelsplanning en de facturatie. Hiermee is een grote digitaliseringsslag gemaakt, klantvriendelijkheid en efficiëntie vergroot en moet na de crisis ook een grotere conversie opleveren. Nog niet alle mogelijkheden zijn vol benut, maar zullen in 2021 verder doorontwikkeld worden. In relatie hiertoe is geïnvesteerd in verbetering in de bestaande AFAS-opzet. Wel werkt de aansluiting tussen AFAS en SEM goed.

4. DUURZAAMHEID

Wederom heeft Loevestein het keurmerk ‘Goud’ van de Green Key organisatie ontvangen. Dit is hét internationale keurmerk voor bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche. Diverse zaken werden weer aangepast, zoals de verlichting in de Taveerne en winkel/kaartverkoop, waar alle halogeenverlichting voor Led is vervangen.

ORGANISATIE

1. PERSONEEL

Vanaf 1 april 2019 is Ed Dumrese aangesteld als directeur–bestuurder van de stichting Museum Slot Loevestein. De nieuwe directeur-bestuurder is nog geen jaar na zijn benoeming geconfronteerd met de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog.

Dankzij het steunpakket is het mogelijk gebleven om een groot deel van het museumpersoneel te behouden. Loevestein heeft hier bewust voor gekozen, uit goed werkgeverschap en het besef dat het personeel de ware schat van de organisatie is. Bij de doorstart, welke hopelijk niet lang op zich laat wachten, zijn vooral de mensen nodig om het erfgoed toegankelijk te maken. Helaas heeft Loevestein geen gebruik kunnen maken van de NOW-regelingen. Dit omdat de subsidie voor het onderhoud als ook het steunpakket deze bijdragen hebben gedrukt. De definitieve vaststelling zal echter pas tegen 31 oktober 2021 plaatsvinden.

Het Loevestein team bestaat per einde boekjaar uit 26 betaalde medewerkers (19 vrouwen en zeven mannen) waarvan 8 fulltime medewerkers (2 vrouwen en 6 mannen):

Afdelingen	Medewerkers	FTE	Vrouw / Man
Directie	1.0	1.0	0 / 1
Museumbedrijf	11.0	5.3	10 / 1
Horecabedrijf	1.0	1.0	1 / 0
Facilitairbedrijf	3.0	3.0	0 / 3
Communicatie & Publiek	7.0	4.0	6 / 1
Financiën en Organisatie	3.0	2.1	2 / 1
Totalen	26 medewerker	16.4 FTE	19 / 7

Het horecateam bestond in 2019 nog uit 24 medewerkers waarvan een fulltimer en hebben een aanstelling via payrollbedrijf Kolibrie. Het horecateam is door de crisis afgelopen jaar geminimaliseerd tot 12 medewerkers. In 2020 is een horecamanager benoemd welke zitting heeft in het Managementteam.

De afdeling Reserveringen (voorheen sales) bestaat uit twee medewerkers. Deze afdeling is samengevoegd met de afdeling Receptie en vanaf oktober niet meer onder de directeur, maar onder het hoofd bedrijfsvoering geplaatst.

In de zomer heeft Loevestein afscheid genomen van de conservator Sunny Jansen, welke over vele jaren van grote betekenis is geweest voor Slot Loevestein en een groot aantal publicaties, onderzoeken en een onuitwisbare stempel heeft achtergelaten.

Einde 2020 heeft Loevestein ook afscheid genomen van de medewerkster beleid en projecten, Misty Zonneveld, welke zeer verdienstelijk voor Loevestein is geweest. In samenwerking met de Stichting Boven 't Gat in Woudrichem heeft Loevestein een veerman in dienst. Hier heeft een personele wisseling plaatsgevonden.

In 2020 zijn er, behalve de jaarlijkse bhv-training, geen interne trainingen georganiseerd. De jaarlijkse bhv-cursus vindt sinds 2014 op locatie plaats. Loevestein beschikt over circa 19 bhv'ers. Wel zijn enkel medewerkers in het kader van persoonlijke ontwikkeling op cursus geweest.

In tegenstelling tot eerdere jaren, waarin het totale ziekteverzuim van de museummedewerkers stabiel en zeer beperkt was, is er in 2020 een grotere uitval geconstateerd, wat deels indirect op corona terug te voeren is. Gelukkig zijn in 2020 geen medewerkers besmet geraakt met het virus.

2. VRIJWILLIGERS

Loevestein heeft sinds 2016 zes vrijwilligerscommissies met elk hun eigen werkterrein: activiteiten, historische commissie, onderhoud en archief, marketing en sales en publieksmedewerkers. In totaal waren er 80 vrijwilligers actief, die samen 6 fte vormden.

Het werven en behouden van vrijwilligers heeft continue aandacht – zeker in de coronatijd is dat bijzonder moeilijk gebleken. Het blijkt echter steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden die zich onbetaald, overdag, structureel en regelmatig willen inzetten voor een of meerdere vaste taken binnen de organisatie Loevestein.

3. VEILIGHEID

In 2020 hebben een aantal medewerkers weer je jaarlijkse bhv- en EHBO-trainingen gevolgd. De incidenten waarbij een bhv'er in actie moest komen zijn geregistreerd in AFAS. Daarnaast hebben we onze RI&E geupdate.

Onze jaarlijkse brandweeroefening heeft door de omstandigheden dit jaar helaas niet kunnen plaats vinden. Alle wettelijke keuringen zijn uitgevoerd en indien nodig hebben we maatregelen genomen.

4. MARKETING EN COMMUNICATIE

4.1 Huisstijl

Corona heeft de uitrol van de nieuwe huisstijl versneld. Tijdens de heropening presenteerden we ons nieuwe logo en de nieuwe stijl waar het militaire karakter voelbaar is voor het publiek. Het logo heeft een stoere, strakke en duidelijke stijl, waarin de visuele herkenbaarheid van Loevestein de kern is. Het kasteel is vertaald naar een iconisch beeld waarbij de unieke torens duidelijk zichtbaar zijn. Met een kasteel en vesting die Middeleeuwse én Waterlinie nostalgie ademen, blijft Loevestein daar juist niet in hangen. We maken de verbinding met het heden, met vandaag, met de actualiteit, met wat er speelt in binnen- of buitenland.

4.2 Online groei

Traditionele middelen zoals het genereren van free publicity en folderverspreiding blijven een belangrijk onderdeel vormen van de marketingmix van Loevestein. Door de sluiting en het ontbreken van evenementen is dit onderdeel afgelopen jaar minder ingezet en zijn er juist online grote sprongen gemaakt. Waar het kasteel en de vesting fysiek gesloten waren, bleef online de poort open. Het wekelijks uitlichten archeologische collectie-items tot online speeddaten met Hugo en Maria waar we bezoekers op social media opriepen om vragen in te sturen die Hugo en Maria daarna in een video beantwoorden, werden gewaardeerd. Vooral op Instagram, de volgers zijn daar met 33% gestegen.

De pagina tickets is de meest bezochte pagina van 2020. Tickets met gekozen tijdsblok moesten voor een bezoek gereserveerd worden. Daar werden ze ook naar een nieuw middel geleid: de IZI-travel app die de Loevestein verhalen als preview tot leven brengt.

4.3 Cross-culturele-corona samenwerkingen

Ook tijdens een lockdown en bezoek met coronamaatregelen kijken we naar wat wel kan en zoeken in lijn met de nieuwe positionering nieuwe samenwerkingen op. DJ's Chris Stussy en Prunk en de band My Baby hebben op Loevestein een optreden opgenomen in het kader; Artiesten (zonder festival of popzaal) geven optreden op museum-/erfgoedlocatie (welke maanden noodgedwongen dicht waren), wordt opgenomen en in de bioscopen getoond (welke geen nieuwe films hebben) en dan later online gepubliceerd. Daarnaast heeft onder andere rapper Typhoon in het kader van het erfgoedfestival als 'artist in residentie' zich laten inspireren door de locatie en een lied geschreven.

CULTUREEL ONDERNEMERSCHAP

1. HORECA

Van oudsher is Loevestein een geliefde locatie voor uiteenlopende zakelijke en particuliere bijeenkomsten. Sinds 2015 voert Loevestein nagenoeg alle zakelijke ontvangsten, bruiloften en familiebijeenkomsten uit met een eigen Loevestein team.

Naast dat al eerder duidelijk werd dat de capaciteit van de taveerne zijn max. heeft bereikt, hebben ook in de toekomst de overige zalen op verschillende punten aandacht nodig. Inmiddels zijn er plannen daaromtrent ontwikkeld en voorgelegd. Eind 2020 is er een begin gemaakt om de Taveerne te herinrichten om een prettigere verblijf sfeer te bereiken, die bovendien beter aansluit op de authenticiteit van de omgeving. Conceptueel heeft de horeca zich afgelopen jaar aangepast aan de maatregelen, maar wel bewust gekozen om de kwaliteit hoog in het gareel te houden, waarbij streekproducten een belangrijke rol spelen. Een extra horeca pop-up was noodzakelijk om bezoekers beter te kunnen voorzien. Opkomende beleidsperiode zullen we dit verkooppunt professionaliseren, zodat deze flexibel inzetbaar is en inspeelt op thematische jaarlijkse exposities.

Door de Suite & Breakfast meer te integreren in het totaal van Loevestein, zijn er diverse operationele stappen gemaakt. De incheckprocedure is efficiënter geworden en bij de afdeling receptie geïmplementeerd. Tevens is in tijden van de sluiting van restaurants een avondhap voor de Suite & Breakfast-gasten. Dit concept zal wellicht ook in de toekomst toegepast en voor meer gasten en bezoekers uitgebreid kunnen worden.

2. ZAKELIJKE ACTIVITEITEN

De commerciële activiteiten op de zakelijke en particuliere markt zijn voor Loevestein een belangrijke voorwaarde om de museale en educatieve activiteiten te realiseren. Loevestein ziet zich daarom ook als cultureel en erfgoedondernemer. Naast een historische locatie en museum is de stichting ook een 'bedrijf' met medewerkers dat in dit geval zijn maatschappelijke doelen wil en moet behalen. Er is een bewuste keus gemaakt om museale en commerciële activiteiten te ontvlechten, om zo de museale functie de ruimte tot ontwikkeling te bieden welke bij de status van rijksmuseum past, maar vooral ook recht doet aan de geschiedenis.

Eind 2019 tot juni 2020 stond het kasteel in de steigers voor grootonderhoud. Traditioneel heeft Loevestein in deze periode veel bruiloften. Echter door het geplande onderhoud hebben wij minder bruidsparen kunnen trekken. Toen Loevestein in de eerste lockdown ging vanwege corona, hebben we hierdoor ook minder bruidsparen teleur hoeven te stellen. Het aantal bruiloften die wel gepland stond is of verzet of in kleiner gezelschap doorgedaan. De restauratie heeft nauwelijks impact gehad op de overige zakelijke aanvragen. Corona daarentegen wel. Onze relaties zijn zeer betrokken met Loevestein en hebben dan ook toegezegd te komen zodra het weer mogelijk is.

Medio maart hebben de twee vergaderzalen Waterlinie kamer en Schotse kamer een make-over gehad en zijn beide zalen voorzien van de nieuwste Smart-flip (digitale flip-over waarop ook gepresenteerd kan worden). De Smart-flip blijkt een uitstekende keuze te zijn geweest omdat we op deze manier in de behoefte kunnen voorzien van hybride vergaderingen. Tussen de twee lockdowns in is hier dan ook goed gebruik van gemaakt. Hierdoor weten wij dat als de lockdown wordt opgeheven wij onze zalen weer met live en online gasten kunnen vullen en de renovatie tijdens de gesloten periode een goede investering was.

Wij zijn hybride events verder aan het door ontwikkelen. Zo hebben we bijvoorbeeld ook een eigen evenement (de opening van de wisseltentoonstelling Cultuur onder Vuur) hybride georganiseerd in ons Arsenaal, om nadere ervaring op te doen.

Vanaf Juni 2020 is Smart Event Manager (SEM) geïmplementeerd. In dit reserveringssysteem worden alle producten en diensten (zaalverhuur, educatie, Suite & Breakfast en toerisme), die Loevestein aanbiedt gereserveerd. SEM biedt ook de mogelijkheid tot online boeken. Online boeken voor de Suite & Breakfast kamers is reeds mogelijk gemaakt. In 2021 volgen nog andere producten en diensten. Door deze digitaliseringslag kan de afdeling reserveringen efficiënter werken en kunnen er nauwkeurige management rapportages worden gemaakt.

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht ziet de grote uitdagingen waar Rijksmuseum Loevestein onverwachts met de pandemie voor is komen te staan. Wel is de Raad van Toezicht verheugd met de resultaten die ondanks deze crisis heeft behaald. Personeel en vrijwilligers blijven de blik op de toekomst richten en de betrokkenheid is onverminderd groot.

De Raad van Toezicht heeft in 2020 zesmaal vergaderd: op 13 maart, 27 maart, 8 juni, 14 september, 13 november en 14 december. De directeur-bestuurder heeft alle bijeenkomsten van de Raad van Toezicht bijgewoond en daarvoor tijdig en naar behoren de benodigde gegevens verstrekt zodat de Raad van Toezicht zijn toezichthoudende taak naar behoren kon vervullen.

Behandelde onderwerpen waren onder andere de begroting 2020 en 2021, het ambitieplan en het beleidsplan 2021-2024 alsmede de meerjarenbegroting 2021-2024, de jaarstukken 2019, de kwartaalcijfers 2020, personele aangelegenheden, ontwikkelingen naar aanleiding van de coronapandemie en de verschillende steunpakketten, het te voeren beleid 2020/2021 en verder en de werving van nieuwe leden van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht bestaat uit zes leden met een eigen profiel. Er is een rooster van aftreden. De leden hebben zich gecommitteerd aan de codes van Loevestein.

Tijdens iedere vergadering worden het te voeren beleid en de voortgang daarvan alsmede lopende projecten en de financiële stand van zaken besproken. Tijdens de vergaderingen heerst een open sfeer, wordt de uitvoering afgezet tegen het plan en de begroting en worden informatie en ideeën gedeeld.

Voorafgaande aan cruciale beleidsmomenten kan de Raad van Toezicht tijdig en gestructureerd input leveren in de beleids- en strategieontwikkeling. De voorzitter heeft regelmatig contact met de bestuurder. Als het nodig is wordt het contact gezocht. De Raad van Toezicht wordt nooit overvallen door achtergehouden informatie en/of andere zaken. De voorzitter heeft tevens een rol als aanspreekpunt voor het personeel. In die hoedanigheid is hij in 2020 eenmaal aangesproken door een medewerker. De voorzitter heeft goede afspraken gemaakt met de betreffende medewerker over de aanpak van het voorgelegde dilemma.

De Raad van Toezicht heeft drie commissies ingericht, de Commissie Audit, Bedrijfsvoering en Vastgoed (ABV-cie), de Museale Commissie (Mu-cie) en de Remuneratiecommissie.

Op de financiële portefeuille 'spart' de directeur-bestuurder veelal met de heer De Wit over de begroting en zaken aangaande de jaarrekening en het accountantsverslag. Tevens is er regelmatig contact tussen de heer De Wit en de operationeel manager. De ABV-cie bespreekt de jaarrekening en het accountantsverslag met de accountant en direct betrokkenen alsmede ook de meerjarenbegroting, lopende projecten en de verschillende aspecten van het onderhoud en beheer van het vastgoed. Gezien het vertrek van de heer De Wit per 1 januari 2021 heeft de heer Moolenaar deze functie overgenomen.

De directeur-bestuurder en de voorzitter van de ABV-cie hebben op 5 maart 2021 een gesprek gevoerd met de accountant van Kamphuis & Berghuizen over de jaarstukken 2020. In dit gesprek is uitvoerig ingegaan op het jaarverslag, de jaarrekening en het bestuursverslag. De Raad heeft een afschrift ontvangen van het accountantsverslag en in overleg met de directie afspraken gemaakt over de aandachtspunten. De voltallige Raad van Toezicht heeft het jaarverslag en de jaarrekening op 9 maart besproken en goedgekeurd.

De Museale commissie heeft zich over het Ambitieplan 2030, het Beleidsplan 2021-2024 en het Jaarplan 2021 gebogen, als mede het programma voor het Hugo de Grootjaar 2021.

De Remuneratiecommissie bestaande uit de voorzitter van de Raad van Toezicht en de voorzitter van de ABV-cie hebben in december het jaarlijkse functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder gevoerd.

De Raad van Toezicht handelde conform het eigen reglement. Daarnaast stond de Raad van Toezicht de directeur-bestuurder bij met advies over actuele ontwikkelingen en was bereid om netwerk en expertise in te zetten waar opportuun.

De Raad van Toezicht is het ministerie van OCW erkentelijk voor de steun in deze crisistijd. Ook spreekt de raad zijn waardering uit aan alle partners, zoals de gemeenten van het Vestingdriehoek, de Vrienden van Slot Loevestein en de vele andere betrokkenen, niet op de laatste plaats ook voor het personeel en de vrijwilligers, welke het erfgoed dagelijks levendig houden.

Loevestein, 9 maart 2021,

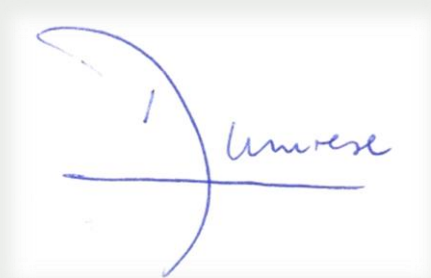
Dhr. mr. G.A. (Ard) van der Steur (voorzitter)
Mevr. drs. R.W.J. (Reinie) Melissant-Briene MSM
Mevr. N.F. (Nathalie) Barones van Verschuer – des Tombe
Mevr. S. (Souad) el Markhous
Dhr. B. (Teus) Eenkhoorn
Dhr. drs. V.G. (Vincent) Moolenaar

SLOTWOORD EN VASTSTELLING JAARVERSLAG

Het 'coronajaar' 2020 zal ons nog lang in het geheugen gegrift staan. Zoals met alle grote crises en pijnlijke ervaringen zal met de tijd nog duidelijker worden waarin Loevestein sterk in was: de veerkracht, het onbeperkte enthousiasme en betrokkenheid van medewerkers, betrokkenen en bezoekers. Loevestein heeft ondanks de beperkingen veel bereikt en is succesvol in de activiteiten geweest. Dankzij veel steun van buiten en de grote inzet van de medewerkers staat Loevestein in de startblokken om de komende beleidsperiode 2021 – 2024 weer tot een succes te maken. Vol verwachting en vertrouwen zien we daarom de post-coronatijd tegemoet.

De directie heeft het jaarverslag 2020 ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De Raad heeft het jaarverslag op 9 maart 2021 goedgekeurd en de bestuurder decharge verleent. De Raad van Toezicht dankt de directeur-bestuurder en de personeelsleden voor het vele werk dat zij hebben verricht. De directeur-bestuurder heeft het jaarverslag vastgesteld.

M. (Ed) Dumrese
Directeur-Bestuurder

JAARREKENING 2020
Stichting Museum Slot Loevestein

BALANS PER 31 DECEMBER 2020 (NA RESULTAATBESTEMMING)

	<u>31 december 2020</u>		<u>31 december 2019</u>	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
I Materiele vaste activa	<u>745.992</u>		<u>968.256</u>	
Totale vaste activa		745.992		968.256
Vlottende activa				
IV Voorraden	34.405		68.677	
V Vorderingen	148.998		175.338	
VII Liquide middelen	<u>1.918.274</u>		<u>2.574.231</u>	
Totale vlottende activa		2.101.677		2.818.246
TOTALE ACTIVA		2.847.669		3.786.502
	<u>31 december 2020</u>		<u>31 december 2019</u>	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen				
I Algemene reserve	1.021.399		1.229.908	
II Bestemmingsreserves	<u>778.364</u>		<u>812.349</u>	
Totaal eigen vermogen		1.799.763		2.042.257
Voorzieningen				
VII Groot onderhoud	<u>9.330</u>		<u>406.092</u>	
Totale voorzieningen		9.330		406.092
Langlopende schulden				
Investeringsubsidie	<u>533.596</u>		<u>771.371</u>	
Totale Langlopende schulden		533.596		771.371
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers	108.855		346.753	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	41.308		33.266	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>354.817</u>		<u>186.763</u>	
Totale Kortlopende schulden		504.980		566.782
TOTALE PASSIVA		2.847.669		3.786.502

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2020

	Boekjaar 2020 €	Begroot 2020 €	Boekjaar 2019 €
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3):	639.906	1.219.200	1.079.392
2 Kaartverkoop	447.449	720.000	636.822
3 Overige publieksinkomsten	192.457	499.200	442.570
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
5 Totaal Publieksinkomsten (1+4)	639.906	1.219.200	1.079.392
6 Sponsorinkomsten	-	-	-
7 Vergoeding coproductent	-	-	-
8 Overige directe inkomsten	237.774	262.507	297.990
9 Totaal overige directe inkomsten (6+7+8)	237.774	262.507	297.990
10 Totaal Directe inkomsten (5+9)	877.680	1.481.707	1.377.382
11 Indirecte inkomsten	98.031	645.275	595.541
12 Private middelen: particulieren incl. vriendenverenigingen	25.000	25.000	25.000
13 Private middelen: bedrijven	-	-	-
14 Private middelen: private fondsen	3.500	-	6.000
15 Private middelen: goede doelenloterijen	-	-	-
16 Totaal bijdragen uit private middelen (12+13+14+15)	28.500	25.000	31.000

17 Totaal eigen inkomsten (10+11+16)	<u>1.004.211</u>	<u>2.151.982</u>	<u>2.003.923</u>
18 Baten in natura	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
19 Totaal structureel OCW (20+21+22+23)	<u>851.470</u>	<u>848.710</u>	<u>837.517</u>
20 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	-	-	-
21 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	655.043	654.000	644.423
22 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	112.467	110.750	109.134
23 OCW: Kaderregeling exploitatie subsidies onderzoek en wetenschap	83.960	83.960	83.960
24 Structurele publieke subsidies: provincies	-	-	-
25 Structurele publieke subsidies: gemeenten	77.260	77.260	77.260
26 Structurele publieke subsidies: overige	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
27 Totale structurele subsidies (19+24+25+26)	<u>928.730</u>	<u>925.970</u>	<u>914.777</u>
28 Incidentele publieke subsidies	<u>721.407</u>	<u>-</u>	<u>6.006</u>
29 Totaal subsidies (27+28)	<u>1.650.137</u>	<u>925.970</u>	<u>920.783</u>
TOTALE BATEN (17+18+29)	<u>2.654.348</u>	<u>3.077.952</u>	<u>2.924.706</u>

	Boekjaar 2020 €	Begroot 2020 €	Boekjaar 2019 €
LASTEN			
1 Personeelslasten	1.209.719	1.330.034	1.201.683
2 Huisvestingslasten	664.428	654.785	624.001
3 Afschrijvingen	318.085	362.013	375.224
4 Aankopen	-	-	-
5 Overige lasten	706.942	796.594	740.236
TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	2.899.174	3.143.426	2.941.144
6 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - Totale lasten)	-244.826	-65.474	-16.438
7 Saldo rentebaten /-lasten	-2.332	-250	-216
8 Mutaties Aankoopfonds	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT (6+7+8)	-242.494	-65.224	-16.222

Resultaatbestemming	Boekjaar 2020	Begroot 2020	Boekjaar 2019
Algemene reserve	-208.509	-31.239	23.433
Bestemmingsreserve afschrijving Masterplan fase I	-33.985	-33.985	-33.985
Bestemmingsreserve Masterplan fase II & III	-	-	-
Bestemmingsfonds OCW 2017- 2020	-	-	-5.671
Totale Resultaatbestemming	-242.494	-65.224	-16.222

Personeel en Vrijwilligers	Boekjaar 2020	Begroot 2020	Boekjaar 2019
<i>Specificatie personeelslasten</i>	€ fte	€ fte	€ fte
Waarvan vast contract	812.218 16,4	853.034 17,5	722.724 10,7
Waarvan tijdelijk contract	125.000	pm	16.302
Waarvan inhuur	272.502 19,0	477.000 24,0	462.657 25,3
Personeelslasten totaal	1.209.720 35,0	1.330.034 41,5	1.201.683 36,0

<i>Specificatie verloonde uren / fte</i>	uren fte	uren fte	uren fte
Totaal verloonde uren per jaar	30.792 16,4	32.750 17,5	20.041 10,7
Uren per fte per jaar	1.872	1.872	1.872

<i>Vrijwilligers</i>	Aantal	Aantal	Aantal
Vrijwilligers: fte	6	6	6
Vrijwilligers: personen	80	90	90

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2020

VERDEELD NAAR FUNCTIES

	Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen-beheer
	€	€	€	€
BATEN				
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3):	639.906	607.910	-	31.995
2 Kaartverkoop	447.449	425.077	-	22.372
3 Overige publieksinkomsten	192.457	182.834	-	9.623
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-	-
5 Totaal Publieksinkomsten (1+4)	639.906	607.910	-	31.995
6 Sponsorinkomsten	-	-	-	-
7 Vergoeding coproducent	-	-	-	-
8 Overige directe inkomsten	237.774	225.885	-	11.889
9 Totaal overige directe inkomsten (6+7+8)	237.774	225.885	-	11.889
10 Totaal Directe inkomsten (5+9)	877.680	833.796	-	43.884
11 Indirecte inkomsten	98.030	93.129	-	4.901
12 Private middelen: particulieren incl. vriendenverenigingen	25.000	23.750	-	1.250
13 Private middelen: bedrijven	-	-	-	-
14 Private middelen: private fondsen	3.500	3.325	-	175
15 Private middelen: goede doelenloterijen	-	-	-	-
16 Totaal bijdragen uit private middelen (12+13+14+15)	28.500	27.075	-	1.425

17 Totaal eigen inkomsten (10+11+16)	1.004.210	954.000	-	50.210
18 Baten in natura	-	-	-	-
19 Totaal structureel OCW (20+21+22+23)	851.470	415.906	354.615	80.949
20 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	-	-	-	-
21 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	655.043	294.769	294.769	65.504
22 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	112.467	50.610	50.610	11.247
23 OCW: Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap	83.960	70.527	9.236	4.197
24 Structurele publieke subsidies: provincies	-	-	-	-
25 Structurele publieke subsidies: gemeenten	77.260	77.260	-	-
26 Structurele publieke subsidies: overige	-	-	-	-
27 Totale structurele subsidies (19+24+25+26)	928.730	493.166	354.615	80.949
28 Incidentele publieke subsidies	721.407	432.845	144.281	144.281
29 Totaal subsidies (27+28)	1.650.137	926.011	498.896	225.230
TOTALE BATEN (17+18+29)	2.654.347	1.880.011	498.896	275.440

	Totaal	Publieks- activiteiten	Collectie- beheer	Algemeen- beheer
	€	€	€	€
LASTEN				
1 Personeelslasten	1.209.720	725.832	241.944	241.944
2 Huisvestingslasten	664.427	398.655	132.886	132.886
3 Afschrijvingen	318.085	190.851	63.617	63.617
4 Aankopen	-	-	-	-
5 Overige lasten	706.941	424.165	141.388	141.388
TOTALE LASTEN` (1+2+3+4+5)	2.899.173	1.739.503	579.835	579.835
6 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - Totale lasten)	-244.826	140.508	-80.939	-304.395
7 Saldo rentebaten /-lasten	-2.332	-1.400	-466	-466
8 Mutaties Aankoopfonds	-	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT (6+7+8)	-242.494	141.908	-80.473	-303.929

KASSTROOMOVERZICHT

Kasstroom uit operationele activiteiten	2020	2019
Resultaat	-242.494	-16.222
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	318.085	368.530
Vrijval uit investeringssubsidies	-237.775	-297.990
Dotatie aan voorziening groot onderhoud	655.043	644.423
Onttrekking uit voorziening groot onderhoud	-1.051.805	-620.762
Mutaties in het werkkapitaal:		
Mutaties voorraden	34.272	-9.936
Mutaties vorderingen	26.340	51.765
Mutaties kortlopende schulden	-61.803	148.402
Kasstroom uit operationele activiteiten	-560.137	268.210
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-95.821	-148.402
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	26.116
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename van investeringssubsidies	-	86.000
Mutatie liquide middelen	-655.958	231.924
Liquide middelen per 1 januari	2.574.231	2.342.307
Mutatie liquide middelen	-655.958	231.924
Liquide middelen per 31 december	1.918.274	2.574.231

Boekjaar 2020 heeft een forse negatieve operationele kasstroom. Deze is behalve door het grote negatieve resultaat met name ook te wijten aan de uitvoering van grootonderhoud aan het kasteel. Dit veroorzaakte een weliswaar voorziene maar forse onttrekking van liquide middelen. In een 'normale' situatie zien we een positieve operationele kasstroom.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Doelstelling en voornaamste activiteiten

Stichting Museum Slot Loevestein (geregistreerd onder KvK-nummer 41121622), statutair gevestigd in Gorinchem, stelt zich ten doel representatieve collecties van voorwerpen van geschiedenis en kunst betreffende Loevestein samen te stellen, in stand te houden en te verbeteren. De stichting houdt hiertoe in stand het 14de - eeuwse complex Loevestein met bijbehorende slotgracht, tuinen en bijgebouwen, als gaaf voorbeeld van een middeleeuwse weerbare waterburcht, waarin zij aan de hand van wetenschappelijk onderzoek, visuele presentatie van de collecties en informatie ten behoeve van studie, educatie en genoeg zal trachten een zo breed mogelijk publiek te interesseren voor en inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van die geschiedenis.

De stichting is een voor het publiek toegankelijke permanente instelling in dienst van de nationale en internationale gemeenschap en haar ontwikkeling. De stichting verricht voor het overige alle handelingen welke dienstig zijn ten behoeve van haar doelstelling, voor zover deze niet in strijd zijn met de primair museale doelstelling van Loevestein.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, welke is geopend op 1 januari 2020 en is geëindigd op 31 december 2020.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het handboek verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de bepalingen van de WNT. De richtlijnen in dit handboek sluiten zoveel mogelijk aan op de bepalingen van Titel 9 BW2 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 640).

De in het handboek gestelde eisen beogen enerzijds duidelijkheid te bieden aan de instellingen zelf en anderzijds uniformiteit te bevorderen in de presentatie en aan de te leveren (financiële) gegevens.

Belastingplicht

De stichting is voor eventuele belaste activiteiten per 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Stichtingen die een onderneming drijven kunnen vrijstelling krijgen van vennootschapsbelasting als aan onderstaande vrijstellingsvereisten wordt voldaan:

- de winst in een jaar niet meer is dan €15.000, en
- de winst in een jaar en de daaraan voorafgaande vier jaar bij elkaar niet meer is dan €75.000.

Stichting Museum Slot Loevestein voldoet, mede vanwege het exploitatieresultaat over boekjaar 2020 van -/- €242.494 (2019: -/-€16.222, 2018: €21.428, 2017: €12.758) aan de vrijstellingsvereisten voor de vennootschapsbelasting.

Begroting

In de jaarrekening 2020 is de door de directie vastgestelde taakstellende begroting 2020 opgenomen, welke dd. 16/12/2019 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Deze begroting is ten opzichte van de ingediende meerjarenbegroting geactualiseerd naar de huidige stand van zaken.

Continuïteit

De stichting heeft in het boekjaar 2020 te kampen met de gevolgen van het coronavirus. Dit heeft voor de rechtspersoon geresulteerd in een forse daling van de publieksinkomsten en additionele baten. Echter, op grond van het aanwezige weerstandsvermogen, getroffen kostenbesparingen alsmede de (te verwachten) bijdrage uit het noodfonds van OCW en de Tegemoetkoming Vaste Lasten van het RVO, verwacht de stichting dat zij haar activiteiten kan blijven voortzetten.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van deze continuïteitsveronderstelling.

Collectie

De Stichting Museum Slot Loevestein voert het museale beheer over de collectie die de Staat in beheer heeft gegeven aan het Museum. De collectie is niet gewaardeerd op de balans. De collectie bestaat uit:

1. De Rijkscollectie;
2. De collectie van de Stichting Vrienden van het Slot Loevestein;
3. Diverse bruiklenen;
4. De collectie van de Stichting Museum Slot Loevestein.

Aankopen voor de collectie worden direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Personele lasten zijn verantwoord in overeenstemming met het normenkader van de Beleidsregels Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, en overige schulden. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen, geldmiddelen, effecten en overige (financiële) verplichtingen.

De stichting maakt alleen gebruik van primaire financiële instrumenten en niet van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Voorts heeft de stichting geen handelsportefeuille van financiële instrumenten verworven of zijn deze aangegaan met het doel de instrumenten op korte termijn te verkopen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd op de hierna beschreven manier bij vorderingen en schulden. De stichting heeft geen afgeleide financiële instrumenten.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve is het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire beperkingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor de stichting is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de stichting op lange termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door de directie bepaald, en betreft geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

De huisvestingssubsidie OCW dient aangewend te worden voor instandhouding van de gebouwen en andere huisvestingskosten, zoals huur gebouwen RVB en verzekeringen. De instandhouding bestaat zowel uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud als vervangingsinvesteringen voor delen van de gebouwen en de daarbij behorende installaties. In het meerjarig onderhoud- en investeringsplan (hierna: MOIP) wordt het toekomstige meerjarig groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen in de loop van de tijd gepland.

Dotatie aan de voorziening groot onderhoud vindt plaats op basis van het door Loevestein geplande groot onderhoud. Loevestein baseert haar planning op het MOIP, hierbij rekening houdende met het achterstallig onderhoud.

Hierdoor worden de kosten gelijkmatig verdeeld over de jaren terwijl de uitgaven in verschillende jaren plaatsvinden. Uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening groot onderhoud gebracht in het jaar dat het onderhoud plaatsvindt.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Langlopende schulden

Investeringsbijdragen

Ontvangen investeringsbijdragen ten behoeve van materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden onder post investeringsbijdragen. Deze bijdragen vallen vrij ten gunste van de exploitatierekening overeenkomstig de afschrijving op de met deze subsidies en bijdragen verkregen materiële vaste activa.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Subsidies en overige bijdragen

Projectsubsidies- en bijdragen worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De exploitatiesubsidie OCW ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de exploitatierekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de directe opbrengsten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoedingen, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de exploitatierekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de exploitatierekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Pensioenen

De pensioenen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies.

De (beleids)dekkingsgraad van het fonds bedraagt per 31 december 2020: 92,6% (2019: 96,5%).

Overige baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

ACTIVA

Vaste Activa

I Materiele vaste activa	Inrichting & inventaris	Andere vaste bedrijfsmiddelen		
		Masterplan fase I	1001 bommen & granaten	Totaal
<u>Boekwaarde per 1 januari 2020</u>				
Aanschafwaarde	1 656.892	3.023.087	985.561	5.665.540
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	1.478.111	2.233.612	985.561	4.697.284
	178.781	789.475	-	968.256
<u>Mutaties 2020</u>				
Investerings	95.821	-	-	95.821
Desinvesterings	-	-	-	-
Afschrijving	-54.926	-263.159	-	-318.085
Afschrijving desinvesterings	-	-	-	-
	40.895	-263.159	-	-222.264
<u>Boekwaarde per 31 december 2020</u>				
Aanschafwaarde	1.752.713	3.023.087	985.561	5.761.361
Cumulatieve afschrijvingen en waarde verminderingen	1.533.037	2.496.771	985.561	5.015.369
	219.676	526.316	-	745.992
<u>Afschrijvingspercentages</u>				%
Inrichting en inventaris				20 - 33
Masterplan fase I				10 - 20
1001 Bommen & granaten				20

Vlottende activa

II Voorraden		
De voorraden zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2020	31-12-2019
1. Voorraad horeca	15.189	17.688
2. Voorraad RFID Sleutels	-	30.470
3. Voorraad museumwinkel	19.216	20.519
Totaal voorraden	34.405	68.677
III Vorderingen		
De vorderingen zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2020	31-12-2019
1. Debiteuren	4.837	37.644
2. Omzetbelasting	65.071	85.471
3. Overige vorderingen & overlopende activa	79.090	52.223
Totaal vorderingen	148.998	175.338

1. De specificatie van de debiteuren

	31-12-2020	31-12-2019
Debiteuren	4.837	37.644
Voorziening dubieuze debiteuren	-	-
	<u>4.837</u>	<u>37.644</u>

Een voorziening voor dubieuze debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

3. Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2020	31-12-2019
Nog te ontvangen subsidies	57.807	-
Vooruitbetaalde bedragen	14.467	14.271
Overige vorderingen	<u>6.816</u>	<u>37.952</u>
	<u>79.090</u>	<u>52.223</u>

III Liquide middelen

De liquide middelen zijn vrij opneembaar en als volgt gespecificeerd:	31-12-2020	31-12-2019
1. Kas	9.662	9.550
2. Rabobank Verenigingspakket	86.221	262.615
3. Rabobank spaarrekening	<u>1.822.391</u>	<u>2.302.066</u>
Totaal liquide middelen	<u>1.918.274</u>	<u>2.574.231</u>

PASSIVA

Eigen vermogen

De omvang van het eigen vermogen is deels niet vrij besteedbaar en kan als volgt worden onderscheiden.

	Stand per 1 Januari 2020	Resultaat bestemming	Stand per 31 december 2020
<u>Het eigen vermogen is als volgt gespecificeerd:</u>			
I Algemene reserve	<u>1.229.908</u>	<u>-208.509</u>	<u>1.021.399</u>
II Bestemmingsreserve en / of fonds			
1 Bestemmingsreserve afschrijving Masterplan fase I	113.516	-33.985	79.531
2 Bestemmingsreserve Masterplan fase II & III	<u>698.833</u>	<u>-</u>	<u>698.833</u>
	<u>812.349</u>	<u>-33.985</u>	<u>778.364</u>
	<u>2.042.257</u>	<u>-242.494</u>	<u>1.799.763</u>
Resultaatbestemming 2020		<u>€</u>	
Exploitatieresultaat		-242.494	
Bij: Vrijval bestemmingsreserve afschrijving Masterplan fase I		<u>33.985</u>	
Toevoeging aan de Algemene reserve		<u>-208.509</u>	

I Algemene reserve

De algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar en bedraagt per 31 december 2020 € 1.021.399

II Bestemmingsreserve en/of fonds

1 Bestemmingsreserve Afschrijving Masterplan fase I

De bestemmingsreserve Afschrijving Masterplan fase I is gevormd ter dekking van de afschrijvingen voor het Masterplan fase I en veiligheid, voor het gedeelte van de investering welke niet gedekt werden door de ontvangen projectsubsidies. De onttrekkingen van deze bestemmingsreserve afschrijvingen zullen plaatsvinden in de periode tot en met 2022, dit ter dekking van de afschrijvingslasten.

2 Bestemmingsreserve Masterplan fase II & III

In 2010 is er een Masterplan opgesteld dat voorzorg in een meerjarig verandertraject. Met de komst van de Erfgoedwet is Loevestein met ingang van 1 januari 2017 verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van gebouwen en terreinen. Per 1 maart 2019 is een nieuwe directeur-bestuurder aangevangen bij Loevestein. Een van de eerste zaken die aangepakt zijn is de ontwikkeling van zijn visie over de museale koers en de daarbij behorende wijzigingen in het masterplan. De visie over de museale koers is zodanig gewijzigd dat dit noodzakelijk is. Prioriteiten zijn in de huidige beleidsperiode het realiseren van een nieuwe publiekspresentatie in het kasteel en expositie. Zowel de nieuwe publiekspresentatie en de overige daarbij benodigde aanpassingen zullen in het kader van Masterplan fase II & III worden bekostigd.

De bestemmingsreserve afschrijving Masterplan fase I blijft uiteraard doorlopen.

Voorzieningen

IV Groot onderhoud

	€	€
Saldo beginbalans		406.092
Subsidie OCW huisvesting (cf beschikking met kenmerk23933515)	655.043	
Onttrekking wegens investeringen (onder investeringssubsidie OCW)	-	
Totaal dotatie		655.043
Onttrekkingen:		
- Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf: rente, aflossing, heffingen en opslagen	-	
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	120.051	
- Verzekeringen	17.434	
- Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	-	
- Kosten dagelijks onderhoud	203.449	
- Kosten groot onderhoud MO&IP	686.448	
- Overige huisvestingskosten (eigenaarszaken: advieskosten, inspecties e.d.)	24.423	
Totaal onttrekkingen		1.051.805
Toevoegingen:		
- vrijval Investeringsubsidies OCW (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	-	
- Overige baten	-	
Totaal toevoegingen		-
Saldo huisvestingssubsidie		-396.762
Besteed aan publieksactiviteiten of andere activiteiten		-
Saldo eindbalans		9.330

Eind 2016 is het onderhoud van Loevestein overgedragen aan Stichting Museum Slot Loevestein. Kort voor de overdracht van deze verplichting is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Uit dit meerjaren onderhoudsplan komt naar voren dat er achterstallig onderhoud is. De jaarlijkse bijdragen voor het onderhoud zien niet op het herstel van het achterstallig onderhoud. Per einde van het huidige boekjaar bedraagt het achterstallig onderhoud minimaal nog € 1.224.035.

Langlopende schulden

V Investeringsubsidies/bijdragen

De investeringsubsidies zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2020	31-12-2019
II Investeringsubsidie Masterplan fase I	458.346	687.521
III Investeringsubsidie Escape Room	-	-
IV Investeringsubsidies Verlichting vesting	75.250	83.850
Totaal Investeringsubsidie	533.596	771.371

II Investeringsubsidie Masterplan fase I

Wegens realisatie van het project Masterplan fase I zijn in 2013 de vooruit ontvangen subsidies verantwoord als investeringsubsidie en in overeenstemming met de afschrijvingsperiode van 10 jaar zal hiervan jaarlijks € 229.174 vrijvallen.

	2020	2019
Saldo investeringsubsidies per 1 januari	687.521	916.694
Vrijval investeringsubsidies project Masterplan fase I	229.175	229.173
Stand investeringsubsidies per 31 december	458.346	687.521

III Investeringsubsidie Escape Room

In verband met het besluit tot beëindiging van de exploitatie van het project Escape Room is de investering volledig afgeschreven. De ontvangen investeringsubsidie is in overeenstemming hiermee in 2019 volledig vrijgevallen.

	2020	2019
Saldo investeringsubsidies per 1 januari	-	66.667
Ontvangen subsidie provincie Gelderland	-	-
Vrijval investeringsubsidies Escape Room	-	66.667
Stand investeringsubsidies per 31 december	-	-

IV Investeringsubsidie Verlichting vesting

Wegens realisatie van het project Verlichting vesting zijn in 2019 de vooruit ontvangen subsidies verantwoord als investeringsubsidie en in overeenstemming met de afschrijvingsperiode van 10 jaar zal hiervan jaarlijks € 8.600 vrijvallen.

	2020	2019
Saldo investeringsubsidies per 1 januari	83.850	-
Ontvangen subsidie st. Vrienden van het Slot Loevestein	-	86.000
Vrijval investeringsubsidies st. Vrienden van het Slot Loevestein	8.600	2.150
Stand investeringsubsidies per 31 december	75.250	83.850

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2020	31-12-2019
I Schulden aan leveranciers	108.855	346.753
II Belastingen en premies sociale verzekeringen	41.308	33.266
III Overige schulden en overlopende passiva	354.817	186.763
Totaal kortlopende schulden	504.980	566.782

III De specificatie van de overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2020	31-12-2019
I Reservering vakantiegelden	40.211	27.890
II Reservering vakantiedagen	17.755	12.437
III Nog te betalen netto-lonen	46	85
IV Accountantskosten	8.000	8.620
V Vooruit ontvangen uitkering nog te herstellen bliksemschade	-	21.226
VI Terug te betalen subsidies	175.245	-
VII Vooruit gefactureerde omzet	19.371	27.069
VIII Vooruit ontvangen St. Vrienden van Slot Loevestein Hugo jaar 2021	64.000	50.000
IX Overige schulden	30.189	39.436
Totaal Overige schulden en overlopende passiva	354.817	186.763

Toelichting op VI Vooruit ontvangen subsidies

Loevestein heeft in het boekjaar 2020 aanspraak gemaakt op de tegemoetkomingsregelingen NOW I en NOW II alsmede op de tegemoetkomingsregeling inzake vaste lasten (TVL). Op basis van huidige inzichten is besloten de eerder ontvangen voorschotten inzake de NOW regelingen volledig als schuld op te nemen op de balans. Nog te ontvangen bijdragen uit hoofde van TVL zijn hierop in mindering gebracht.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Per gebruiksovereenkomst is bepaald dat Loevestein met ingang van 2002 een jaarlijkse vergoeding verschuldigd is aan het Rijksvastgoedbedrijf voor gebruik van een aanlegpontoon met loopbrug in de Afgedamde Maas en een betonnen voetpad met landhoofd en aanlegpontoon met loopbrug in de Waal. Deze vergoeding wordt jaarlijks verhoogd en bedraagt per 1 januari 2021 € 943. (2020: € 919).

De stichting is op 1 januari 2017 een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf.

De huurprijs voor boekjaar 2020 is vastgesteld op € 50.394. (2019: € 49.000).

De huurprijs voor boekjaar 2021 is nog niet definitief vastgesteld.

Op balansdatum heeft de stichting geen verplichtingen betreffende aanbestede werkzaamheden voor grootonderhoud. Per 31 december 2019 stonden verplichtingen ter waarde van € 641.400 uit. In het boekjaar 2020 heeft de stichting deze verplichtingen volledig voldaan.

Niet in de balans opgenomen rechten

Middels haar schrijven inzake 'besluit Erfgoedwetsubsidie 2021', met kenmerk 160912/25112042 d.d.15-09-2020, heeft het ministerie van OCW de hoogte van de structureel toegekende subsidie voor het boekjaar 2021 voorlopig als volgt vastgesteld:

	Toegekende subsidie over boekjaar 2021	Toegekende subsidie over boekjaar 2020
Subsidie huisvesting	655.043	655.043
Subsidie collectiebeheer	112.467	112.467
Totaal subsidiebedrag boekjaar	767.510	767.510

Middels haar schrijven inzake 'besluit publieksactiviteitsubsidie 2021-2024', met kenmerk 160912/25191591 d.d.15-09-2020, heeft het ministerie van OCW de hoogte van toegekende subsidie voor 2021 voorlopig als volgt vastgesteld:

	Toegekende subsidie over boekjaar 2021	Toegekende subsidie over boekjaar 2020
Project subsidie 2017-2021	-	83.960
Publieksactiviteitsubsidie 2021-2024	89.015	-
Incidentele visitatiesubsidie 2021	17.500	-
Totaal subsidiebedrag boekjaar	106.515	83.960

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2020

BATEN

Eigen inkomsten

1 Publieksinkomsten binnenland	2020	2019
1 Opbrengst entreegelden	315.960	473.309
2 Opbrengst museumkaarten	131.489	163.513
3 Opbrengst taveerne	174.138	360.553
4 Opbrengst winkelverkoop	15.524	63.110
5 Opbrengst rondleidingen	2.795	18.907
Totaal publieksinkomsten binnenland	639.906	1.079.392

8 Overige directe inkomsten	2020	2019
1 Vrijval investeringsbijdrage project Masterplan fase I	229.174	229.174
2 Vrijval investeringsbijdrage project Escape Room	-	66.666
3 Vrijval investeringsbijdrage project Verlichting vesting	8.600	2.150
Totaal overige directe inkomsten	237.774	297.990

1. Vrijval investeringsbijdrage project Masterplan fase I

Onder de post 'vrijval investeringsbijdrage project Masterplan fase I' is € 229.174 verantwoord voor vrijval van de bijdrage wegens realisatie van het project.

2. Vrijval investeringsbijdrage project Escape Room

Onder de post 'vrijval investeringsbijdrage Escape Room' is € 66.666 verantwoord voor vrijval van de bijdrage wegens beëindiging van het project per einde boekjaar 2019.

3. Vrijval investeringsbijdrage project Verlichting vesting

Onder de post 'vrijval investeringsbijdrage Verlichting vesting' is € 8.600 verantwoord voor vrijval van de bijdrage wegens realisatie van het project.

11 Indirecte inkomsten	2020	2019
1 Inkomsten uit zakelijke activiteiten	48.095	470.216
2 Inkomsten uit Suite & Breakfast	56.068	76.907
3 Inkomsten uit media (fotoreportages)	1.116	3.007
4 Bijzondere activiteiten (workshops en evenementen)	1.325	39.674
5 Opbrengst Escape room & game	-2.673	2.535
6 Overige indirecte opbrengsten	-5.901	3.202
Totaal indirecte inkomsten	98.030	595.541

12 Private middelen: particulieren incl. vriendenverenigingen	2020	2019
1 Stichting Vrienden van Slot Loevestein	25.000	25.000
Totaal private middelen: particulieren incl. vriendenverenigingen	25.000	25.000

14 Private middelen: private fondsen	2020	2019
1 St. N. van Ballegooijen	2.500	5.000
2 St. Teuntjeanna	1.000	1.000
Totaal private middelen: Private fondsen	3.500	6.000

19 Totaal structureel OCW	2020	2019
1 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	655.043	644.423
2 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	112.467	109.134
3 OCW: Projectsubsidie	83.960	83.960
Totaal structureel OCW	851.470	837.517

Het ministerie van OCW heeft de eerder op voorschot verstrekte erfgoedwet subsidies over het boekjaar 2019 definitief vastgesteld op €753.557 (brief met kenmerk 24862022 d.d. 17-11-2020).

Middels haar schrijven inzake 'wijziging hoogte subsidie beheer van museale cultuurgooederen op grond van de Erfgoedwet', met kenmerk 23933515 d.d.15-06-2020, heeft het ministerie van OCW de hoogte van de structureel toegekende subsidie voor het boekjaar 2020, na indexering, voorlopig vastgesteld op €767.510. Definitieve vaststelling vindt plaats na beoordeling van het jaarverslag 2020.

24 Structurele publieke subsidies: provincies

In het jaar 2020 zijn, evenals in 2019, geen structurele publieke subsidies van enige Provincie ontvangen.

25 Structurele publieke subsidies: gemeenten	2020	2019
1 Gemeente Zaltbommel	50.000	50.000
2 Gemeente Altena	10.000	10.000
3 Gemeente Gorinchem	10.000	10.000
4 Bijdrage Exploitatie voetveer gemeente Zaltbommel & Altena	7.260	7.260
Totaal structurele publieke subsidies: gemeenten	77.260	77.260

28 Incidentele publieke subsidies	2020	2019
1 Incidentele publieke subsidie OCW: COVID noodpakket	583.100	-
2 Incidentele publieke subsidie RVO: TVL Q3 + Q4	95.807	-
3 Incidentele publieke subsidie Provincie Gelderland: 'Haalbaarheids-onderzoek Munnikenland'	22.500	-
4 Incidentele publieke subsidie RIF rivieren land: 'Haalbaarheids-onderzoek Munnikenland'	10.000	-
5 Incidentele publieke subsidie Gem. Zaltbommel: 'Haalbaarheids-onderzoek Munnikenland'	5.000	-
6 Incidentele publieke subsidie Gem. Altena: 'Haalbaarheids-onderzoek Munnikenland'	5.000	-
7 Incidentele publieke subsidie overige	-	6.006
Totaal incidentele publieke subsidies	721.407	6.006

Toelichting op incidentele publieke subsidies

Loevestein heeft in het boekjaar 2020 aanspraak gemaakt op de tegemoetkomingsregelingen NOW I en NOW II. Op basis van huidige inzichten is besloten de eerder ontvangen voorschotten inzake deze regelingen volledig als schuld op te nemen op de balans.

LASTEN

1 Personeelslasten	2020	2019
1 Loon- salarislaster	737.398	580.595
2 Werkgeverslasten	130.996	98.396
3 Pensioenlasten	68.824	60.035
4 Inhuur derden	272.502	462.657
Totaal salarislaster	1.209.720	1.201.683

Salarislaster

De salarisschalen zijn per oktober 2019 met 2,50% verhoogd (2018:+2,25% & 2017:+1,75%).

De eindejaarsuitkering is in het boekjaar 2019, ten opzichte van het boekjaar 2018, met 0,25%-punt verhoogd van 3,15% naar 3,4%.

Waar het gebruikelijk is om de salarisschalen per oktober van ieder jaar te indexeren zijn de CAO partijen (museum CAO) overeengekomen om de per 1 april 2020 aflopende CAO ongewijzigd voor te zetten tot 1 april 2021.

De horeca medewerkers worden ingehuurd via een payroll bedrijf. Via payrollbedrijf Kolibrie zijn circa 20 medewerkers werkzaam geweest in de horeca. (2019: 23).

Eventuele incidentele subsidies naar aanleiding van de coronapandemie in 2020, welke een tegemoetkoming in loonkosten zijn, zijn verantwoord onder 28 Incidentele publieke subsidies.

WNT-verantwoording Stichting Museum Slot Loevestein

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Onderstaande verantwoording is opgesteld op basis van de voor Stichting Museum Slot Loevestein van toepassing zijnde regelgeving.

Het geldende algemeen bezoldigingsmaximum voor de directeur/bestuurder bedraagt in 2020 € 201.000 (2021: €209.000 en 2019: €194.000). Het weergegeven toepasselijke WNT-Maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang en de duur van het dienstverband.

Het geldende algemeen bezoldigingsmaximum voor de leden van de RVT bedraagt voor de voorzitter 15% en voor Leden 10%, van het toepasselijke WNT-maximum. Het weergegeven toepasselijke WNT-Maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang en de duur van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionaris(sen) boekjaar 2020

Naam functionaris(sen)	M. Dumrese
Functiegegevens:	Directeur / bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
	€
Individueel WNT-maximum	201.000
Beloning 2020	85.855
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn (wg deel pensioenreservering)	9.945
Subtotaal	95.800
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	95.800
Verplichte motivering indien overschrijding	Niet van toepassing

Leidinggevende toefunctionaris(sen) boekjaar 2019

Naam functionaris(sen)	M. Dumrese	H.J.M.R. Stijns
Functiegegevens:	Directeur / bestuurder	Directeur / bestuurder
Aanvang en einde functie vervulling in 2019	1/3 - 31/12	1/1 - 31/5
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Beloning 2019	63.684	48.966
Belastbare onkostenvergoedingen	-	1.862
Beloningen betaalbaar op termijn	8.090	5.628
Subtotaal	71.774	56.456

Toeziethoudende toefunctionarissen

Naam functionaris	A. van der Steur	G. de Wit	R. Melissant-Briene	N. van Verschuer	S. el Markhous	T. Eenkhoorn
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functie vervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/4 - 31/12
Individueel WNT-maximum	30.150	20.100	20.100	20.100	20.100	15.075
Beloning 2020	-	-	-	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-	-	-
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	-	-	-	-	-	-
Verplichte motivering indien overschrijding	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Gegevens 2019

Aanvang en einde functie vervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/2 - 31/12	1/7 - 31/12	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Beloning 2019	-	-	-	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-	-	-
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	-	-	-	-	-	-

2 Huisvestingskosten	2020	2019
1 Huur en energielasten	100.204	104.434
2 Dotatie voorziening groot onderhoud	289.685	284.844
3 Reparatie- en onderhoud	189.782	157.991
4 Overige huisvestingskosten	84.756	76.732
Totaal huisvestingskosten	664.427	624.001

3 Afschrijvingen	2020	2019
1 Inrichting en inventaris	54.926	105.371
2 Boekverlies verkoop activa	-	6.694
3 Masterplan fase I	263.159	263.159
Totaal afschrijvingen	318.085	375.224

Voor een verduidelijking van de afschrijvingen, zie toelichting op de balans onder vaste activa.

4 Aankopen

In het jaar 2020 zijn evenals in 2019 geen aankopen ten behoeve van de collectie gedaan.

5 Overige lasten	2020	2019
1 Overige personeelslasten	61.254	71.911
2 Organisatielasten	240.863	206.591
3 Collectie- /wetenschappelijke functie	7.316	13.880
4 Vaste Presentatie	-	-
5 Dienstverlening & voorlichting, Werving & PR	100.493	113.963
6 Bijzondere activiteiten / tentoonstellingen	83.466	34.640
7 Projecten	75.700	-
8 Inkoopkosten Taveerne en Museumwinkel	137.849	299.251
Totaal overige lasten	706.941	740.236

De onder 5.7.Projecten weergegeven kosten worden voor een belangrijk deel gedekt met incidentele subsidies welke zijn verantwoord onder 28. Incidentele publieke subsidies.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening verdeeld naar functies

Het toerekenen van de baten en lasten aan de kostenplaatsen (welke zijn onderverdeeld naar museale functies) is gedaan op basis van verdeelsleutels. De gehanteerde verdeelsleutels zijn ontleend aan de definitieve begroting d.d. 14 september 2017.

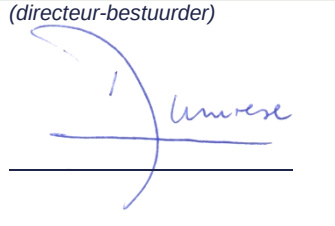
	Boekjaar 2020				Boekjaar 2019			
	Totaal	Publieks activiteiten	Collectie beheer	Algemeen beheer	Totaal	Publieks activiteiten	Collectie beheer	Algemeen beheer
BATEN								
2 Kaartverkoop	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
3 Overige publieksinkomsten	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
4 Publieksinkomsten buitenland	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
5 Sponsorinkomsten	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
7 Vergoeding coproductent	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
8 Overige directe inkomsten	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
11 Indirecte inkomsten	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
12 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
13 Private middelen: bedrijven	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
14 Private middelen: private fondsen	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
15 Private middelen: goede doelenloterijen	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
18 Baten in natura	100%	95%	0%	5%	100%	95%	0%	5%
20 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	100%	45%	45%	10%	100%	45%	45%	10%
21 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	100%	45%	45%	10%	100%	45%	45%	10%
22 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	100%	45%	45%	10%	100%	45%	45%	10%
23 OCW: Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap	100%	84%	11%	5%	100%	84%	11%	5%
24 Structurele publieke subsidies: provincies	100%	100%	0%	0%	100%	100%	0%	0%
25 Structurele publieke subsidies: gemeenten	100%	100%	0%	0%	100%	100%	0%	0%
26 Structurele publieke subsidies: overige	100%	100%	0%	0%	100%	100%	0%	0%
28 Incidentele publieke subsidies	100%	60%	20%	20%	100%	95%	5%	0%
LASTEN								
1 Personeelslasten	100%	60%	20%	20%	100%	60%	20%	20%
2 Huisvestingslasten	100%	60%	20%	20%	100%	60%	20%	20%
3 Afschrijvingen	100%	60%	20%	20%	100%	60%	20%	20%
4 Aankopen	100%	pm	pm	pm	100%	pm	pm	pm
5 Overige lasten	100%	60%	20%	20%	100%	60%	20%	20%
7 Saldo rentebaten /-lasten	100%	60%	20%	20%	100%	60%	20%	20%
8 Mutaties Aankoopfonds	100%	pm	pm	pm	100%	pm	pm	pm

Afwijking van consistente gedragslijn in boekjaar 2020 ten opzicht van 2019

De verdeelsleutels over 2020 zijn conform voorgaande jaren en opgesteld op basis van ervaring en inzicht. Door de uitzonderlijke situatie omtrent corona in 2020 en de daaruit voortvloeiende buitengewone incidentele publieke subsidies, welke zijn verantwoord onder #28 in de exploitatierekening, is in het boekjaar 2020 afgeweken van de consistente gedragslijn en is gekozen voor een verdeling van deze baten gelijk aan de verdeling van de lasten. Deze verdeling geeft een correcter beeld in de exploitatierekening verdeeld naar functies.

Poederroijen, 9 maart 2021

De directie
M. Dumrese
(directeur-bestuurder)

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de Raad van Toezicht van stichting Museum Slot Loevestein

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de in dit verslag op pagina 39 tot en met 63 opgenomen jaarrekening 2020 van stichting Museum Slot Loevestein te Gorinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Museum Slot Loevestein op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2020;
- 2) de staat van baten en lasten over 2020; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Museum Slot Loevestein zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 9 maart 2021
Ref: BvH.2021.557000

KAMPHUIS & BERGHUIZEN
Accountants/Belastingadviseurs

W.G.

drs. B.G.W. van Heusden RA RV MBV CIA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: SAMENSTELLING DIRECTIE, BESTUUR EN RAAD VAN TOEZICHT

Directie-bestuurder

dhr. M. Dumrese

(dienstverband vanaf 1 maart 2019, directeur-bestuurder vanaf 1 april 2019).

Samenstelling en profiel van de Raad van Toezicht

De Raad bestaat uit 6 leden inclusief de voorzitter.

Het profiel van de Raad is als volgt:

- Museale/geschiedkundige kennis
- Bestuurlijke / juridische kennis
- Ondernemerskennis
- Financiële kennis
- Kennis van vastgoed

Voorzitter

Dhr. mr. G.A. van der Steur,

(profiel: bestuurlijk/juridisch, lid v.a. 1 juli 2018, 1^e periode).

Leden

Dhr. drs. G.A.J.M. de Wit

(profiel: financieel, lid v.a. 1 januari 2012, 3^e periode).

Dhr de Wit is per 31 december 2020 afgetreden

Mevr. drs. R.W.J. Melissant – Briene

(profiel: bestuurlijk/Burgemeester, lid v.a. 1 februari 2019, 1^e periode)

Mevr. N.F. Barones van Verschuer – des Tombe

(profiel: ondernemer, lid v.a. 1 juli 2019, 1^e periode)

Mevr. S. el Markhous

(profiel: vastgoed, lid v.a. 1 januari 2020, 1^eperiode)

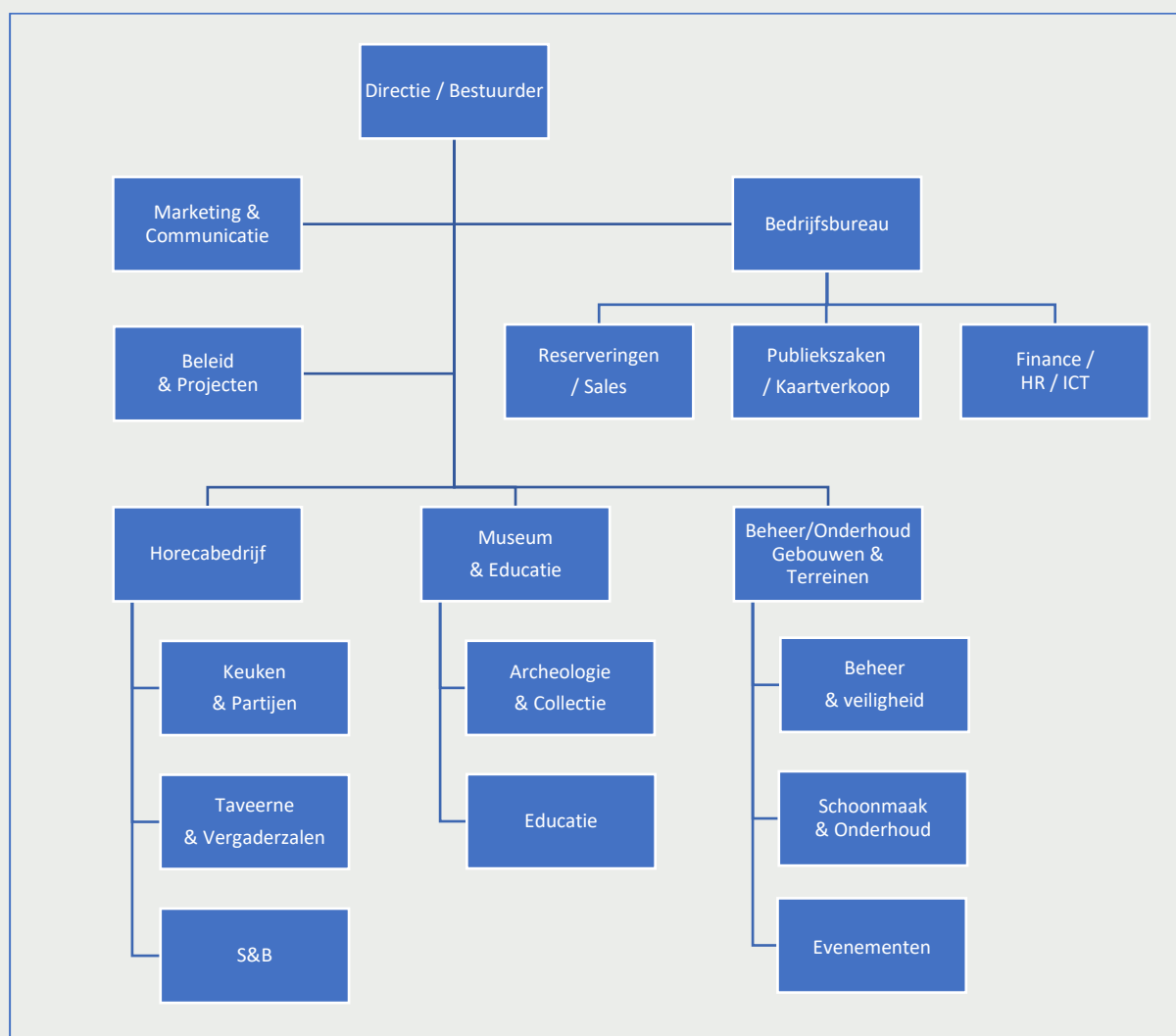
Dhr. B. Eenkhoorn

(profiel: museaal, lid v.a. 1 april 2020, 1^e periode).

Dhr. drs. V.G. Moolenaar

(profiel: financieel, lid v.a. 1 januari 2021, 1e periode).

BIJLAGE 2: ORGANOGRAM LOEVESTEIN 2020

Directie en management		
Directie, Bestuurder	De heer M. (Ed) Dumrese	Directeur, bestuurder st. Museum Slot Loevestein
Museum & Educatie	Mevrouw A. (Annabel) Dijkema	Hoofd museale zaken
Beheer/Onderhoud Gebouwen & Terreinen	De heer D. (Dré) van Dongen	Facilitair manager
Horecabedrijf	Mevrouw S. (Susanne) Dupuis	Horecabedrijf manager
Bedrijfsbureau	De heer R. (Renso) Legius	Manager bedrijfsbureau
Ondersteund door:		
Marketing & Communicatie	Mevrouw R. (Renny) de Graaff – Vos Mevrouw N. (Nieske) Hak	Medewerkster(s) Marketing en Communicatie
Beleid & Projecten	Vacant	Medewerkster Beleid en Projecten
En alle andere medewerkers en vrijwilligers die met elkaar Slot Loevestein dagelijks toegankelijk maken en houden.		